

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
TURISTICA
VISOKA ŠOLA ZA TURIZEM**

Diplomska naloga

ANALIZA POTREBE PO KAMPINGU V OBČINI TOLMIN

Izdelala: Martina Krivec

Mentor: mag. Tomi Brezovec

Modrejce, junij, 2005

ZAHVALA

Mentorju mag. Tomiju Brezovcu za pomoč, napotke in nasvete pri pisanju diplomske naloge. Staršem, ki so mi vedno stali ob strani. Borutu, mojemu največjemu učitelju turizma. Janu za pomoč pri obdelavi analize anketnega vprašalnika. Lokalni turistični organizaciji Sotočje Tolmin za izčrpne podatke ter vsem domačinom, ki so si vzeli čas in izpolnili anketo.

1 UVOD

Zakaj ravno kamping na Tolminskem? Ni mi bilo težko izbrati temo za diplomsko nalogo, ker že sedmo leto delam v športnem turizmu in sem v nenehnem stiku z gosti, ki iščejo take vrste prenočišč. Najtežje je, ko jih moram napotiti v sosednji občini Kobarid ali Bovec in se s tem zavedam, da »odganjam« turiste iz svojega kraja.

Občina Tolmin ima izjemno naravno okolje in možnosti za sprostitev ter aktivne počitnice. Reka Soča je za ljubitelje divjih voda ena najbolj priljubljenih destinacij v Evropi, vodni športi na njenih brzicah pa so se razvili v tolikšni meri, da imamo v Zgornjem Posočju že devet športnih agencij. Prav ljubiteljem teh aktivnosti pa je potrebno ponuditi bivanje, ki jim je najbolj priljubljeno.

Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin je v Strategiji razvoja turizma v občini Tolmin iz leta 2001 med cilji, predvidenimi do leta 2005, navedla postavitve primerne kampinga ter v letu 2002 naročila izdelavo idejne zasnove ureditve rekreacijskih območij ob Soči in Tolminki v občini Tolmin.

Diplomska naloga v prvem delu obravnava splošno teorijo kamping turizma in aktualno analizo stanja ponudbe in povpraševanja v občini Tolmin, v drugem delu pa je osredotočena na možnosti za postavitve kampinga in primerjavo med različnimi lokacijami. Primarne podatke sem črpala iz pisne ankete, ki je bila izvedena na vzorcu dvesto šestnajstih prebivalcev, kar pomeni 5,6 % celotne populacije kraja Tolmin. Nanašala se je na odnos lokalnega prebivalstva do turizma v občini Tolmin in na njihovo mnenje o postavitvi primerne kampinga. Tako sem z njihovo pomočjo pridobila ključne smernice in predloge o razvoju turizma v občini.

Namen naloge je spodbuditi pristojne organe pri ureditvi splošne podobe urejene infrastrukture za obiskovalce ter obrežja Soče za turistično rabo in ukinitvi šibke občinske politike do črnega kampiranja. Glavna cilja pa sta ugotoviti, kakšne in kako obsežne so potrebe po kampingu in za katere ciljne goste ter poiskati najprimernejšo lokacijo, ki bo ustrezala predpisanim kriterijem.

2 KAMPING TURIZEM

Z gospodarskim razvojem postaja turizem največja svetovna dejavnost. Med predhodne oblike sedanjega turizma prištevamo vse vrste potovanj, ki so imela v preteklosti iste značilnosti kot moderni turizem, čeprav takrat tega izraza še niso poznali (Planina, 1997). Razvoj mednarodnega turizma oziroma prave »turistične industrije« se je začel šele po drugi svetovni vojni, ko so se skupaj z gospodarskim razvojem in spremenjenimi družbenimi odnosi oblikovali pogoji za nastanek množičnega turizma. Pred tem obdobjem je število mednarodnih turistov predstavljalo majhen segment svetovnega prebivalstva. Potovali so predvsem bogati Američani in bogatejši sloj ljudi. V zadnjih štirih desetletjih je prišlo do množičnega pojava mednarodnega turizma, ko je celotno število turističnih prihodov na svetu naraslo s 25 milijonov na 664 milijonov.

Dejavniki, ki so in ki še vedno močno vplivajo na večanje števila mednarodnih turistov, so naslednji:

- ekonomska rast oz. naraščajoča blaginja,
- razvoj letalskega prevoza, ki je odprl nove možnosti za oddaljena potovanja,
- vedno večje število lastnikov osebnih vozil, kar je pripomoglo k večji mobilnosti populacije in, kar je mogoče še bolj pomembno, k neodvisni mobilnosti,
- nižji prevozni stroški,
- pravica do počitnic,
- spreminjajoči se okusi in pričakovanja ter
- vedno višja stopnja urbanizacije (Meh, 1995).

Skupaj z močno širitvijo turizma v prostoru so se razvijale nove oblike turizma. Klasična oblika množičnega preživljanja počitnic »sonce-morje-pesek« se preusmerja k aktivnemu preživljanju prostega časa, k razvoju izobraževalnega turizma, kulturnega turizma, športnega turizma, tematskih parkov in podobno.

Turistično povpraševanje sodobnega turista je postalo vedno bolj zahtevno z vidika kvalitete in kvantitete, kar vpliva na dvig kakovosti turistične ponudbe.

Kamping turizem je posebna zvrst sodobnega turizma v porastu. Gostje v kampih predstavljajo v Sloveniji 14.2 % vseh gostov v prenočitvenih obratih, prenočitve pa 15.4 %.

»Od skromnih začetkov pod okornimi, težkimi, starimi šotori, od prenočevanja na skoraj golih tleh, od presneto enolične in preproste hrane, skratka od neznansko skromnega življenja prvih pristašev kampinga pa do danes se je že marsikaj spremenilo« (Tavčar, 1962, str. 5)

V Sloveniji se je kamping turizem razmeroma pozno uveljavil. Leta 1960 smo imeli le enajst kampingov, ki so bili slabo urejeni. Kljub temu, da so bili vsi mnenja, da je kamping le trenutna modna muha, je število realiziranih nočitev naraščalo, in leta 1966 smo imeli v Sloveniji že enaindvajset, leta 1967 pa že trideset kamping prostorov.

V začetku razvoja kamping turizma je bila oprema za kamping neznansko okorna. Šotori so bili težki in veliki, niso imeli nepremočljivega dna, ljudje so v njih ležali na pogradih, uporabljali so slamnjače in težke odeje. Seveda so bila ta ležišča precej neudobna, v hladnejšem podnebju in na vlažnih tleh pa tudi nezdrava. Ravno to je bil razlog za manjši razmah in manjše povpraševanje po tovrstni obliki turizma.

Z razvojem umetnih mas v najrazličnejših oblikah, širšo uporabo gume in lahkih kovin je postala tudi oprema za kamping sodobnejša, lažja in prikladnejša.

Kamping je največkrat s potovanjem združen oddih v naravi. Omogoča nam dovolj udobno bivanje izven urbanih središč. Predstavlja nam edino obliko sprostitve v naravi, ki jo lahko prilagajamo svojim možnostim. Dolgo časa je veljalo prepričanje, da je kamping turizem namenjen za socialno šibkejše sloje oz. za tiste, ki si ne morejo privoščiti kaj boljšega. Vendar se že v osnovi turistično povpraševanje turista v osnovnih prenočitvenih obratih popolnoma razlikuje od kampista. Pri slednjih se je pokazala težnja po tesnejšem stiku z naravo.

Že od začetka 70. let se vse bolj krepi težnja po aktivnem preživljanju prostega časa. Vse večji je segment tistih, ki si želijo v prostem času čim več doživeti; spoznavati naravne in kulturne znamenitosti, prijateljevati, zabavati se, ukvarjati se s športnimi dejavnostmi, iskati nove prijateljske stike in podobno. Veliko ljudi se želi ukvarjati z dejavnostmi, ki

so vezane na naravo, kar pomeni, da je eden pomembnih dejavnikov pri udejstvovanju v prostem času prijazno okolje. Kampisti so na splošno znani po tem, da dosledno spoštujejo ekološke zakonitosti in so občutljivi glede obremenitev okolja.

Prednosti, ki jih pripisujemo kampingu, so lastna priprava hrane ob kateremkoli času, prijetna družba, življenje v naravi, neodvisnost od ure na vseh področjih in nižja potrošnja. Na drugi strani nam kampiranje otežujeta velika odvisnost od vremena in razmeroma kratka sezona.

Kamping turisti predstavljajo vse socialne in starostne skupine ljudi. Ti gosti si želijo aktiven oddih v naravi, ki je povezan z različnimi športnimi, kulturnimi, zabavnimi in drugimi programi. Zato je pomembno, da je ponudba kampa pestra in zanimiva, saj le tako zadovoljimo potrebe in pričakovanja kampistov.

Glavni motivi za kamping pri turistih so:

- aktivna športna dejavnost,
- želja po novih doživetjih in avanturah,
- spoznavanje drugih dežel in njihovih naravnih in kulturnih značilnosti,
- želja po zabavi in razvedrilu,
- potovati, biti na poti,
- rekreacija,
- želja po duševni sprostitvi v mirnem okolju brez vsakdanjega tempa življenja,
- spoznavati nove ljudi in navezati prijateljstva,
- biti na svežem zraku, soncu,
- beg iz civiliziranega vsakdana in
- ponovno videti nek kraj (Bausch, 1993).

Če se podamo na kamping, se hočemo sprostiti, zato se sprostitjo v kampu tudi odnosi med ljudmi. K temu veliko pripomore sama organizacija in ponudba kampa. Poleg osnovnih storitev so tu še organizirani izleti, posebna skrb za otroke, družabno življenje, skrb za štirinožne prijatelje in animacija. Prav slednja je v današnjem času zelo pomembna; kot pomoč pri odkrivanju lastne osebnosti, za zблиževanje z drugimi turisti in

z gostiteljem ter njegovo deželo (Krippendorf, 1984). Gostu lahko popestrimo počitnice z organizacijo krajših izletov v okolico, zabavnimi in športno rekreativnimi programi, raznimi igrami, delavnicami in kulturnimi programi. Ena od možnosti so tudi posebni dogodki v kampu ali v samem turističnem kraju. Še posebej pridejo do izraza dogodki ob slabem vremenu, ko poskrbimo, da se gostje ne dolgočasijo in s tem ne zapuščajo kamp. Zanje pripravimo dogodke, ki jim bodo dali občutek pripadnosti v tej »veliki družini« ali pa jim posredujemo informacije o raznih športnih, družabnih in gostinskih dogodkih, sejmi, festivalih, razstavah v bližnji okolici. S sodelovanjem gostov v raznih skupinah se oblikujejo družbeni stiki in nova prijateljstva. Z raznoliko ponudbo v kampu se večja zadovoljstvo gostov, kakovost in konkurenčnost turistične ponudbe, prisotna je pozitivna ustna reklama.

2.1 NAČELA IZGRADNJE KAMPA

Za postavitev kampa je v prvi vrsti potrebno izbrati primerno lokacijo, ki bo privlačna za kampiste. Po Jeršiču (1999) je za lokacijo pomemben doživljajski pokrajinski potencial, kar pomeni »zmožnost neke pokrajine oziroma njenega dela, da pri ljudeh sprošča določene čutne odzive oziroma vtise«. Pokrajinski izgled tako vzbuja pri večini obiskovalcev pozitivna doživetja (ugodje, občudovanje). Lokacija kampa ne sme biti preveč oddaljena od urbanega oziroma turističnega središča zaradi komunalne in električne oskrbe ter turistične opremljenosti, ki se je kampisti poslužujejo (objekti za oskrbo in rekreacijo, prevoz, zabava, informiranje).

Področje, ki je predvideno za kamp, mora imeti ustrezno prometno lego, dostopno za avtomobile in druga prometna sredstva. Prav tako pa mora biti od glavne prometne poti oddaljeno najmanj 200 m, da ne povzroča prevelikega hrupa. V številnih deželah je najvišja dovoljena mejna vrednost podnevi 45 dB, zaželeno pa je 35 dB. Za zmanjšanje hrupa ločimo kamp od prometnic z urejenim nasipom, zelenjem ali ograjo.

Ker je kamping vezan na bivanje v naravi, nanj mnogo bolj vplivajo geografski pogoji. Zemljišče, na katerem bo kamp, mora imeti primerno lego in ne preveč strmih površin. Ne sme se nahajati v območjih zemeljskih plazov, erozijskih žarišč, snežnih plazov ter v predelih, kjer je prekomeren hrup. Geološka struktura tal mora omogočati normalno

bivanje tudi v deževnem vremenu, od česar je odvisna njena prepustnost. V obdobjih daljšega deževja se na poteh in na prostorih za šotore ter prikolice voda ne sme zadrževati. V nasprotnem primeru je potrebno zemljišče umetno obdelati, kar zahteva dodatna sredstva.

Pri gradnji kampa ne smemo spregledati vremenskih pogojev, ki bistveno vplivajo na njegovo kakovost. Primerna je sončna lega z dolgim sončnim obdobjem, malo megle, dolgi dnevi, kratke zime in proti vetru zaščitena lega. Slednjo lahko pridobimo z ločevanjem površin z drevesi in grmovnicami. S tem omogočimo kampistom tudi večjo zasebnost in možnost sence. Zaradi teh pogojev je najprimernejši letni čas obratovanja kampov poletje.

Najugodnejše področje za kampe, po katerem sprašujejo kampisti, je blizu privlačnih naravnih virov, kot na primer morje, reke, jezera, gozd, pa tudi gorska pokrajina. Če se kamp nahaja ob vodi, naj bo stopnja biološke kakovosti vode primerna za kopanje (I. in II. kakovostni razred).

2.2 RAZPOREDITEV PROSTOROV IN NAPRAV V KAMPU

Zemljišče, ki ga bomo uredili za kampiranje, moramo zaradi funkcionalnih vidikov smiselno razporediti. Po Jeršiču (1999) je optimalna razporeditev funkcij kampa naslednja:

- *hrupna cona*: obsega vhodno področje v kamp, kjer so upravni prostori, objekti za oskrbo in šport, otroška igrišča ipd.
- *mirna cona*: območje, ki je namenjeno postavitvi šotorov in prikolic, brez objektov in z zaščito pred hrupom s poti in cest.
- *prometna cona*: zavzema vhodno pot in parkirne prostore za obiskovalce.

Razporeditev prostorov, objektov in naprav v kampu razdelimo na več enot.

Upravni prostori

Upravni prostori se nahajajo v vhodni coni kampa, ki je ponavadi ločen z zapornico. Ta prostor je namenjen za naslednje upravne objekte: sprejemni prostor ali recepcija (prijava in odjava gostov, informacije, poštni nabiralnik, prodaja spominkov ipd.), garderoba za osebje kampa, prostor za prvo pomoč (pribor za prvo pomoč in ležišče; če se kamp nahaja ob vodi, je potrebna tudi oprema za prvo pomoč v vodo nepropustnem kovčku), prostor za shrambo raznih rekvizitov ipd.

Prostori za šotore, prikolice, avtodome in druga vozila

V kampu morajo biti ločeni posamezni prostori za različne oblike kampiranja. Večjim vozilom (prikolice in avtodomi) moramo zagotoviti električne priključke in več prostora, kot pa šotoristom. Zaradi različnih interesov kampistov, prostore v kampu razdelimo na:

- prostor za individualne goste,
- prostor za večje organizirane skupine (društva, klubi, skavti, taborniki...),
- prostor za družine,
- prostor za zahtevnejše goste in
- kurišča (urejena kurišča, ki so zavarovana pred požarom, naj imajo mrežo za pečenje, drva, oglje, koš za odpadke ter mizo in klopi).

Prostori za sanitarne naprave

Kakovostna ponudba sanitarnih naprav in objektov v kampu omogoča boljše pogoje za bivanje v njem in s tem boljše počutje gostov. V okviru sanitarnega bloka je potrebno zagotoviti:

- ločena stranišča za moški in ženski spol,
- opremo za umivanje (umivalniki, posamične prhe, korita za pomivanje posode z odcejalnikom, ogledala, električne vtičnice, pipe s pitno vodo...),
- sanitarne objekte za invalide (vsi sanitarni objekti in oprema morajo biti dostopni neposredno iz vozička in označeni s posebnim mednarodnim znakom za invalide) in

- pralnico (pralni in sušilni stroj, prostor za likanje z električnimi priključki, likalnik in korito za pranje perila).

Poleg osnovne sanitarne opreme lahko gostom ponudimo kot dodatno opremo tudi možnost uporabe savne.

Prostor za igro in rekreacijo

Kot smo že omenili, so kampisti tiste vrste gostov, ki si želijo aktiven oddih, zato je potrebno v kampu urediti posebne prostore ter objekte za igro in rekreacijo. Upoštevati moramo, da je starostna struktura kampistov raznolika (od najmlajših do najstarejših), in poskrbeti za pester izbor opreme in naprav (igrišča za odbojko, košarko in tenis, otroška igrišča in peskovniki, balinišče, bazen, mini golf...). Športne objekte je primerno urediti na zavarovanem prostoru, kjer športna dejavnost ne moti ostalih gostov, ki si želijo miru. Dodatna dejavnost kampa je lahko tudi izposoja športne opreme, kot na primer izposoja koles, kajakov, kanujev, manjših športnih rekvizitov ipd. V kampu je smiselno urediti tudi »sobo za deževne dni«, ki je hkrati prostor za animacijo. V njej uredimo manjšo knjižnico, računalniški in televizijski kotichek, mizo za namizni tenis, pikado itd.

Drugi prostori

Pod to kategorijo štejemo tiste prostore, ki dajejo kampu kvaliteto in jih uvrščajo v višji razred. Kamp, ki je več kilometrov oddaljen od trgovine, naj bi imel trgovino z mešanim blagom, po katerem kampisti največ povprašujejo. Pogoste so okrepčevalnice ali bari, restavracije, telefonske govornice, pokriti prostori za piknike ...

3 KAMPI V SLOVENIJI

Slovenija ima prijazno naravno okolje ter danosti in ne veliko urbanih središč, kar omogoča postavitve primerne kamping prostora. Imamo 56 kampov (www.slovenia-tourism.si/?ctg_namestitev) po vsej deželi, ki so večinoma majhni, a dobro opremljeni.

V nadaljevanju bomo najprej opisali standarde slovenskih kampov, ki jih določajo različni zakoni in pravilniki, nato pa statistično preverili, kakšno je njihovo stanje v opazovanem obdobju.

3.1 ZAKONSKA PODLAGA

Po *Pravilniku o minimalnih tehničnih pogojih in o minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti (Ur. l. RS, št. 88/00)* je kamp prostorsko in funkcionalno zaokrožen, ograjen in varovan prostor, ki gostom nudi prostore za postavitev avtodomov, šotorov, prikolic, ipd., nastanitev v le-teh in hrambo vrednostnih stvari.

Kamp mora v skladu s pravilnikom imeti:

- Napis in ponoči osvetljen vhod, ko kamp obratuje,
- Vstopno zapornico (vrata),
- Načrt kampa, če ima več kot 100 kampirnih prostorov,
- Sprejemni prostor,
- Dovožno cesto in dovozne poti, najmanj 3 m širine,
- Pribor za prvo pomoč,
- Ravne in urejene funkcionalne površine,
- Električne priključke (najmanj za 40% kampirnih prostorov),
- Razsvetljene poti do sprejemnega prostora in sanitarij,
- Tekočo vodo (200 l/kampirni prostor/dan),
- Posode za odpadke (pokrite posode, zabojnike),
- Posebna mesta za kurišča, zavarovana pred požarom,
- Prostor za postavitev šotor ali počitniške prikolice s povprečno velikostjo 55 m² (brez glavnih dovoznih poti in objektov),
- V delih, kjer je strjeno šotorišče, najmanjši odmik med šotori 3 m,

- Parkirni prostor pred vhodom v kamp, če ni možnosti postavitve avtomobila na kampirnem prostoru
- 1 umivalnik in 1 tuš kabino s toplo vodo in
- 1 pipo s toplo vodo.

Na skupno število kampirnih prostorov je treba imeti na vsakih:

- 13 prostorov 1 umivalnik,
- 25 prostorov 1 prho,
- 25 prostorov 1 stranišče za ženske,
- 35 prostorov 1 stranišče za moške,
- 35 prostorov 1 pipo s pitno vodo,
- 50 prostorov 1 pralnik in 1 dvodelno korito za pomivanje posode z odcejalnikom (ločeno od stranišča),
- 100 prostorov 1 pisoar in na
- 200 prostorov 1 prostor za čiščenje kemičnega stranišča.

Tako kot vsi nastanitveni obrati, mora kamp imeti na zunanji strani objekta, ali v prostoru za sprejemanje gostov, vidno označeno kategorizacijo oziroma pridobljeno število zvezdic. V Sloveniji so kampi označeni z eno, dvema ali tremi zvezdicami, v tujini pa tudi s štirimi ali petimi (Uradni list, 1997).

V *Zakonu o pospeševanju turizma (Ur. l. RS, št. 57/98)* je turistična taksa opredeljena kot pavšalni denarni znesek, ki ga plačuje turist za vsak dan bivanja v kraju zunaj stalnega bivališča. Turisti v kampu plačujejo turistično takso v višini 50%.

Postavitev kampa v danem okolju in okoliščinah mora biti prostorsko ustrezna. Če je kamp lociran ob vodi (reka, jezero, morje), moramo upoštevati načela, ki jih navaja *Zakon o vodah (Ur. l. RS, št. 67/02)*:

- zunanja meja priobalnih zemljišč je pri vodah I. reda 15 m od meje vodnega zemljišča, pri vodah II. reda pa 5 m (Soča, kot najatraktivnejša voda v Posočju, spada v vode I. reda)

- med ogrožena območja, ki lahko prizadenejo prostor, spadata poplavno in erozijsko območje, kjer so prepovedane vse dejavnosti in vsi posegi v prostor.

V skladu z *Uredbo o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda iz virov onesnaženja (Ur. l. RS, št. 35/96)* mora kamp imeti urejeno odvajanje odpadnih vod na čistilno napravo oziroma greznico. Komunalno odpadno vodo se lahko zbira v nepretočni greznici, če vir onesnaženja z odvajanjem komunalne odpadne vode ne obremenjuje okolja za več kot 50 PE in sta nepretočna greznica in njeno praznjenje urejena s prej navedeno *Uredbo* in *Strokovnim navodilom o urejanju gnojišč in greznic (Ur. l. SRS, št. 30/85)*.

3.2 STANJE KAMPOV V SLOVENIJI

V Sloveniji razvrščamo kampe po lokaciji na kateri se nahajajo. Razlikujemo med zdraviliškimi, gorskimi in obmorskimi kampi ter kampi v drugih krajih.

Statistične podatke o stanju ležišč, prihodov in nočitev v slovenskih kampih si bomo ogledali v tabelah 1 in 2.

Tabela 1: Primerjava števila ležišč v kampih in vseh namestitvenih kapacitetah v obdobju od 1995 in 2003

leto	ležišča v kampih	vsa ležišča	delež ležišč v kampih
1995	16.568	72.853	22,74%
1996	18.591	77.803	23,89%
1997	19.772	79.949	24,73%
1998	19.772	79.504	24,87%
1999	19.268	78.746	24,47%
2000	18.174	79.225	22,94%
2001	14.054	79.893	17,59%
2002	15.672	80.034	19,58%
2003	16.742	80.724	20,74%

Vir: Statistični urad Republike Slovenije od 1996 do 2004

Tabela 1 nam kaže število ležišč v kampih in njihov delež v primerjavi z vsemi namestitvenimi kapacitetami med leti 1995 in 2003. Iz tabele je razvidno, da število ležišč v kampih iz leta v leto niha, medtem ko vsa ležišča skupaj sorazmerno rastejo.

Največje število v kampih je bilo leta 1997 in 1998 (19.772 ležišč), najmanjše pa leta 2001, ko je bilo le 14.054 ležišč. Povprečni delež ležišč v kampih v primerjavi z ostalimi kapacitetami¹ je med leti 1995 in 2003 22,4 %, kar pomeni, da imamo v Sloveniji še vedno velik delež nestalnih in po kvaliteti slabših ležišč.

V spodnji tabeli 2 je primerjava števila prihodov in nočitev turistov v kampih in vseh prenočitvenih obratih v opazovanem obdobju od 1998 in 2003. Če analiziramo tabelo, vidimo, da gostje v kampih v povprečju predstavljajo 12,1 % vseh gostov v slovenskih prenočitvenih objektih, prenočitve pa 13,3 %. V letu 2003 je bilo največ gostov v zdraviliških kampih (41 %), sledijo jim gorski (34 %) in nato obmorski kampi (15 %). Povprečna doba bivanja gostov v slovenskih kampih je 3,7 dneva, kar je dlje kot v vseh prenočitvenih objektih (Božič, 2004).

Kamp Šobec v Lescah je edini med slovenskimi kampi, ki mu je Fundacija za okoljsko vzgojo – FEE International podelila modro zastavo² za kopališče Šobčev bajer (www.drustvo-doves.si).

Tabela 2: Število prihodov in nočitev turistov v kampih ter vseh namestitvenih kapacitetah med leti 1998 in 2003

leto	KAMPI		SKUPAJ	
	prihodi	nočitve	prihodi	nočitve
1998	241.025	991.137	1.798.925	6.295.308
1999	210.986	858.319	1.749.532	6.056.563
2000	256.636	953.627	1.957.116	6.718.998
2001	200.976	679.997	2.085.722	7.129.602
2002	237.851	854.588	2.161.960	7.321.061
2003	296.632	1.089.157	2.246.068	7.502.569

Vir: Slovenska turistična organizacija, 2004 (internetna stran)

¹ Sem spadajo stalna in pomožna ležišča: hoteli, moteli, penzioni, gostišča, prenočišča, apartmaji, turistične kmetije z nastanitvijo, sobodajalstvo, planinski domovi in kočje, kampi, delavsko počitniški domovi, otroški in mladinski počitniški domovi, drugi domovi, drugi gostinsko nastanitveni obrati, začasne nastanitvene zmogljivosti in marine.

² Modra zastava zagotavlja kakovost naravnih kopališč in marin. Program izvaja Blue Flag Coordination.

4 DRUŽBENO – GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBČINE TOLMIN

Vsaka dejavnost potrebuje za nemoteno opravljanje določene predpogoje, ki jih razdelimo na naravne in ustvarjene.

4.1 NARAVNI DEJAVNIKI

Naravni dejavniki, ki pogojujejo razvoj turizma, so naslednji:

- Relief,
- Klimatske razmere,
- Hidrografija,
- Vegetacija in
- Prst.

Naravne danosti, kot del primarne turistične ponudbe, so temelj celotne turistične dejavnosti, še posebej pa so zaradi posebnih motivov kampistov nenadomestljive pri kamping turizmu. Počitnice v kampu pomenijo modernemu turistu velikokrat neposreden stik z naravo in mu vsaj za tisti kratek čas omogočajo vrnitev k čimbolj preprostemu in s skrbmi neobremenjenemu življenju.

Slovenija ima velik naravni potencial za razvoj kamping turizma kot preživljanja prostega časa. Visoka vrednost prostora se kaže v neokrnjeni naravi, privlačnosti in razgibanosti pokrajine z močnimi vidno – estetskimi vtisi, številnih naravnih spomenikih in v primernosti mnogih rekreacijskih dejavnosti.

Reliefne značilnosti

Območje občine Tolmin leži v severozahodnem delu Slovenije, njena severozahodna meja pa je tudi državna meja Slovenije z Italijo. Današnje občinsko ozemlje se je v večini ujemalo z nekdanjim okrajnim glavarstvom Tolmin, za katerega se v zgodovini uporablja ime Tolminsko.

Tako geografsko, kakor kulturno leži območje na prehodu med alpskim svetom osrednjega dela Julijskih Alp in dinarskim svetom, ki je tektonsko nemirno, kar pričajo številni potresi. Na zahodu ga povezuje beneško-slovensko hribovje, na vzhodu in jugovzhodu pa predalpsko območje Cerkljanskega hribovja, dinarski svet Banjške planote in Volčanskih Rutov.

Klimatske značilnosti

Podnebje Tolminske je zmerno celinsko zahodne in južne Slovenije, vendar se čutijo tudi vplivi celinskega podnebja vzhodne Slovenije, saj je poprečna aprilaska temperatura nižja od oktobrske. Značilno je tudi prepletanje submediteranskih podnebnih vplivov, ki po dolini navzgor postopoma slabijo, z alpskimi ter kontinentalnimi vplivi. Slednji se kažejo z nastopi zgodnje in zapoznele slane in v daljšem zadrževanju snežne odeje v gorah. Mediteranski vpliv pa se kaže v mili zimi, manjšem številu snežnih dni in visoki povprečni letni temperaturi. Velika količina padavin je posledica lege v območju alpsko-dinarske pregrade in dejstva, da Sloveniji prinašajo večino padavin zračne mase z zahoda in jugozahoda. Za obravnavano območje je značilen toplotni obrat. V kotlinskem in dolinskem delu se pogosto pojavlja megla. Za poletni čas so značilne nevihte in močni nalivi, ki običajno prihajajo z zahoda in severozahoda. Za to podnebje je značilen submediteranski padavinski režim, tj. od 1300 do 2800 mm padavin.

Hidrografske značilnosti

Tolminska se trži pod sloganom »Dežela žive vode«, saj je območje izredno vodnato. Hidrografska mrežo sestavljajo tri glavne reke (Soča, Idrijca in Bača) in kar šestnajst njihovih pritokov. Poleg rek je na območju osem sotesk (Pršjak, Gačnik), sedem slapov (Gregorčičev slap, Brinta), štiri korita (Tolminska korita) in akumulacijsko jezero Most na Soči.

4.2 USTVARJENI DEJAVNIKI

Poleg naravnih razmer so za uspešno opravljanje določene dejavnosti v današnjem času zelo pomembni tudi ustvarjeni dejavniki, kamor uvrščamo prometno in energetska omrežje, telekomunikacije in komunalno dejavnost.

Prometni položaj

Promet omogoča prevoz turistov iz krajev njihovega stalnega bivanja do turističnih krajev in nazaj, zato je povezanost s prometnimi objekti prvi pogoj razvoja vsakega turističnega kraja. Posamezno območje ima lahko izredno visoko naravno ali kulturno privlačnost, vendar se turistična potovanja ne morejo usmerjati vanj, če ni v ustrezni razdalji od izhodišč in če od njega niso speljane prometne poti.

Samo naravne prvine niso zadosten pogoj za razvoj kamping turizma. Pomen cestnega omrežja in povečana motorizacija sta močno vplivala na razmah kamping turizma, kot ga poznamo danes.

Cestno omrežje

V rimskih časih je bila izredno pomembna prometna cestna linija, ki je vodila iz Aquileje preko Čedadu po dolini Nadiže proti Kobaridu in naprej v Tolmin. V novejšem času je ta pot zamrla nima v mednarodnem prometu nobenega posebnega pomena, čeprav bi bila ta linija ugodna prometna povezava med Srednjo Evropo in Jadranskim morjem.

Območje občine Tolmin je proti osrčju Slovenije zaprto z gorskimi grebeni Julijskih Alp in alpskimi dolinami. Zaradi tako oblikovanih naravnih mej, ki Tolminsko zapira in območje odmika od glavnih prometnih žil, je možen dostop na to območje le po dolinah rek ter preko naravnih prehodov in prelazov. Najugodnejši dostop na Tolminsko je z goriške strani po Soški dolini ter Idrije ob reki Idrijci, ostali pa so preko prelazov Predel, Vršič, Petrovo Brdo in Vrata. V zimskem času so v večini vsi ti dostopi čez prelaze onemogočeni, odvisno od snežnih razmer.

Zaradi prometne oddaljenosti in slabe dostopnosti je bila na tem območju dinamika razvoja turizma in drugih dejavnosti počasnejša, čeprav so v zgornjem Posočju izredno ugodne razvojne možnosti za valorizacijo naravnih pogojev. V nasprotnem primeru je

lahko to tudi ena od prednosti, saj območje ni turistično preobremenjeno in naravne lepote so še v prvotni obliki.

Železniško omrežje

Tolminska je bila prvič povezana v železniško omrežje leta 1906, ko so zgradili bohinjsko železnico z Jesenic preko Bohinjske Bistrice po Baški grapi do Mosta na Soči in naprej proti Jadranskemu morju. Na tej progi je najpomembnejši objekt bohinjski predor, ki povezuje severno in južno stran Julijskih Alp, in je najdaljši železniški predor v Sloveniji. V današnjem času predstavlja železnica povezavo Ljubljana – Jesenice – Bohinjska Bistrica – Most na Soči – Nova Gorica, ki pa nima večjega pomena za prevoz turistov.

Najbolj udobna avto povezava med Gorenjsko in Primorsko je postala z uvedbo edinega avtovlaka v Sloveniji na relaciji Bohinjska Bistrica – Podbrdo – Most na Soči. S prevozom avtomobila po železnici se izognemo ozki in zahtevni gorski cesti čez Soriško planino (1310 m), edini cestni povezavi med Bohinjem in Baško grapo.

4.3 NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

Objekti naravne in kulturne dediščine imajo zaradi posebnih in estetskih zanimivosti različnih oblik turistično privlačnost. Naravne prvine okolja predstavljajo v turizmu vidno – estetski vtis pri doživljanju pokrajine in povečujejo njihovo prvotno privlačnost (Jeršič, 1985).

4.3.1 Objekti naravne dediščine

V pokrajini imajo naravni spomeniki zaradi zunanje privlačnosti posebno krajinsko oblikovno vrednost, zaradi notranje vsebine pa tudi znanstveno, kulturno – vzgojno in rekreacijsko vrednost (Jeršič, 1985).

Posočje ima izjemno naravno dediščino, predvsem zaradi vod in z njimi povezanih reliefnih oblik (korita, soteske, jame, brezna ...). Med objekti naravne dediščine najbolj izstopajo naslednji:

- *reka Soča*: Za turiste je nedvomno privlačna že sama Soča s svojo značilno barvo in čistostjo, ter njena slikovita dolina. Na Sočo in njene pritoke se veže tudi športna dejavnost. Poleg ribolova (soška postrv) so v vse večjem obsegu prisotni adrenalinski športi, kot kajakaštvo, čolnarjenje, rečni bob, soteskanje in podobno.
- *Dantejeva jama*: Dantejeva ali Zadlaška jama je ime dobila po pesniku Danteju Alighieriju.pogledi pri mayi Poleg Dantejeve sta na območju še dve večji jami; Pološka jama in Smoganica.
- *soteska Pršjak*: Poleg soteske Gačnik je najbolj obiskana grapa, saj se v njem izvaja športna aktivnost soteskanje. Sestavljena je iz slapov, ki se od začetka do konca stopnjujejo po višini. Zadnji in največji je slap Pršjak, visok 27 m.
- *Brinta in Gregorčičev slap*: Slapova se nahajata pod vasjo Vrsno. Najbolj znan je Gregorčičev slap (88 m), peti najvišji slovenski slap. Brinta, ki meri 104 m, pa je tretji najvišji slap v Sloveniji in pada s tankim pramenom, podoben brenti. Čeprav sta slapova med pomembnejšimi v Sloveniji, so poti do njiju zapuščene in neurejene.
- *Tolminska korita*: So najbolj obiskana turistična točka v okolici Tolmina. Korita Tolminke in Zadlašice so zanimiva zaradi lepo izoblikovanih naravnih mostov, termalnega izvira in 60 m visokega Hudičevega mostu.
- *Akumulacijsko jezero Most na Soči*: Umetno jezero je nastalo ob zaježitvi Soče v vasi Doblar, do kamor je reka izdolbla kanjon, globok 500 m.

4.3.2 Objekti kulturne dediščine

Po Jeršiču (1985) so kulturne sestavine v okolju premični in nepremični predmeti, naselja ali njihovi deli, območja in zbirke, ki so lahko po svoji značilni lastnosti arheološki, zgodovinski, umetnostni, arhitektonski, urbanistični, etnološki ali tehniški spomeniki.

Med najbolj pomembne objekte kulturne dediščine v občini Tolmin uvrščamo:

- *Spominsko cerkev Sv. Duha na Javorci*: Cerkvico, ki ima spodnji del kamnit, zgornji pa lesen, so zgradili avstroogrski vojaki v spomin sovojakom, ki so padli na bližnjih vrhovih. Notranjost cerkve je zgrajena v secesijskem duhu v modro zlati barvi.
- *Arheološko najdišče na Mostu na Soči*: Most na Soči sodi med najpomembnejše prazgodovinske naselbine v Evropi. Največji razcvet je naselje doživljalo v starejši

železni dobi, ko se je tu razvila svetolucijska kultura. Do danes so tukaj našli preko 7000 grobov, prvo stanovanjsko hišo prazgodovinske vasi in ostaline rimskodobne naselitve.

- *Kozlov rob*: Je nizek osamelec nad Tolminom, kjer so oglejski patriarhi postavili grad. Danes je to priljubljena izletniška točka z ruševinami gradu in gozdno učno potjo.
- *Tolminsko muzejsko zbirko*: V Tolminskem muzeju, ki ima sedež v Coroninijevi graščini iz 17. stoletja, je prikazana bogata etnološka in arheološka dediščina na tem območju ter zgodovina in življenje tukajšnjih prebivalcev.

5 ANALIZA STANJA V OBČINI TOLMIN

V sledečem poglavju bomo statistično obravnavali pregled nekaterih kazalcev turizma v obdobju od leta 1995 do leta 2003. Obravnavano obdobje devetih let smo vzeli zaradi delitve občine Tolmin leta 1995 na tri posamezne občine, in sicer Tolmin, Kobarid in Bovec. Statistične podatke smo želeli črpati iz najbolj zanesljivih virov, kar sta nam omogočili Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin (v nadaljevanju LTO Sotočje Tolmin) in Lokalna turistična organizacija Bovec (v nadaljevanju LTO Bovec), manjkajoči del pa smo dopolnili s podatki Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS).

5.1 TURISTIČNA PONUDBA NASTANITVENIH OBRATOV

Nastanitveno gostinstvo združuje vsa gostinska podjetja in druge objekte, ki nudijo storitve nastanitve. Po vrsti nastanitvenih objektov ga razdelimo na tri skupine: hotelirstvo, parahotelirstvo in druge nastanitvene zmogljivosti. V skupino hotelirstvo spadajo hoteli, garni hoteli, aparthoteli in moteli, v parahotelirstvo pa penzioni, apartmaji, prenočišča, planinski domovi, kampi in gostišča. Pod tretjo skupino štejemo kmetije z nastanitvijo in prehrano, zasebne sobe, zasebna stanovanja in počitniške hiše (Mihalič, 1999). V nadaljevanju bomo opisali značilnosti tistih vrst nastanitvenih obratov, ki so prisotni v ponudbi občine Tolmin.

Hotel je gostinski obrat, ki ima v enem objektu najmanj 15 sob, ki jih oddaja gostom za prenočevanje. Njegova osnovna dejavnost je sprejemanje gostov na prenočevanje in strežba gostov s hrano in pijačo. Poleg osnovne lahko izvaja tudi stranske dejavnosti, ki nudijo gostom izbiro med različnimi objekti in programi za šport, sprostitev, zabavo, nakupe, kongrese itd. Med pomožne dejavnosti hotela pa štejemo hotelske pralnice, lastna pekarna, delavnice, vzdrževanje parkov in podobno. Hotel teh storitev ne nudi neposredno gostu, so pa vezane na opravljanje osnovnih in dopolnilnih dejavnosti.

Penzion je manjši gostinski obrat, ki mora imeti najmanj 5 sob (slovenski standard). Gostu nudi eno-, dvo- ali triposteljne sobe ter hrano in pijačo.

Apartma je enosobni ali večsobni nastanitveni prostor, kjer si gostje lahko sami pripravljajo jedi.

Planinski dom nudi gostom za prenočevanje sobe, skupne spalnice in skupna ležišča ter ožji izbor jedi in pijač.

Gostišče ali gostilna s prenočišči nudi poleg gostinskih storitev tudi sobe za prenočevanje.

Turistične kmetije nudijo domačnost bivanja na kmetiji. Gostom nudijo nastanitev na kmetiji, prostor za kampiranje, prenočišče z zajtrkom, celodnevno oskrbo na osnovi pol ali polnega penziona.

V **zasebnih sobah** sobodajalec oddaja gostom sobe in jim lahko nudi prenočišče, storitve v zvezi z nastanitvijo, čiščenje in vzdrževanje prostorov ter zajtrk.

Število nastavitvenih zmogljivosti v občini Tolmin se je v obdobju od leta 1995 do leta 2003 spreminjalo, oziroma konstantno naraščalo. V nadaljevanju bomo tabelno in grafično prikazali število posameznih nastanitvenih obratov v obdobju med leti 1995 in 2003, ter na kratko opisali sedanje stanje.

Tabela 3: Število vseh ležišč v občini Tolmin od leta 1995 do 2003

Leto	Hotelske zmogljivosti	Parahotelske zmogljivosti	Druge nastanitvene zmogljivosti	Skupaj
1995	262	293	20	575
1996	158	293	20	471
1997	158	293	20	471
1998	94	293	20	407
1999	94	300	32	426
2000	94	476	20	590
2001	94	497	28	619
2002	94	507	36	637
2003	94	551	66	711

Vir: LTO Sotočje Tolmin, občina Tolmin, 2004 in osebne raziskave

Tabela 3 nam kaže število ležišč v hotelskih, parahotelskih in drugih zmogljivosti v občini Tolmin v opazovanem obdobju. Točnih podatkov o številu ležišč med leti 1995 in 1998 ni beležil nihče, zato so ti podatki zbrani s pomočjo Občine Tolmin in osebnih raziskav. Od leta 1999 beleži stanje LTO Sotočje Tolmin.

Na začetku opazovanega obdobja je bilo skupno število ležišč 575, od tega 262 v hotelskih zmogljivostih. Leto 1995 je zadnje, ko so bili v občini Tolmin odprti trije hoteli; Hotel Krn in Hotel Paradiso v Tolminu ter Hotel Kompas na Mostu na Soči. Leta 1996 se zapre Hotel Paradiso, dve leti kasneje Hotel Kompas in tako obratuje do danes samo še Hotel Krn. V celotnem obdobju je največ ležišč v parahotelskih zmogljivostih, zaradi visokega števila postelj v planinskih domovih in predvsem od leta 1999 naraščanja novih apartmajev ter prenočišč. Druge nastanitvene zmogljivosti nimajo večjih vzponov v številu ležišč, razen leta 2003, ko se v primerjavi z letom 2002 povečajo za 45,5 %.

Na koncu opazovanega obdobja je skupno 711 postelj. Edini padec v številu ležišč je leta 1998, ko se zapre Hotel Kompas, parahotelske in druge zmogljivosti pa se ne povečajo. Od leta 1995 do 2003 se je število ležišč v občini Tolmin povečalo za 19,2 %.

5.2 TURISTIČNO POVPRASEVANJE

Gonilna sila v razvoju turizma je bilo turistično povpraševanje, ki je bilo prisotno na trgu pred turistično ponudbo. Hunziker in Krapf (v Planini, 1997) navajata, da »turistično povpraševanje označuje tista količina turističnih dobrin, ki jih turist želi potrošiti pri dani ravni cen in/ali pri danem stanju deviznih tečajev«. Količino turističnih dobrin pa običajno merimo s številom vstopov tujih turistov v državo, s številom domačih in tujih turistov ali njihovih prenočitev v osnovnih in dopolnilnih zmogljivostih (Planina, 1997).

V nadaljevanju bomo analizirali gibanje nočitev v občini Tolmin, naredili primerjavo z občinama Kobarid in Bovec, opisali strukturo nočitev po nastanitvenih obratih in izračunali povprečno dobo bivanja.

5.2.1 Gibanje nočitev v obdobju 1995 – 2003

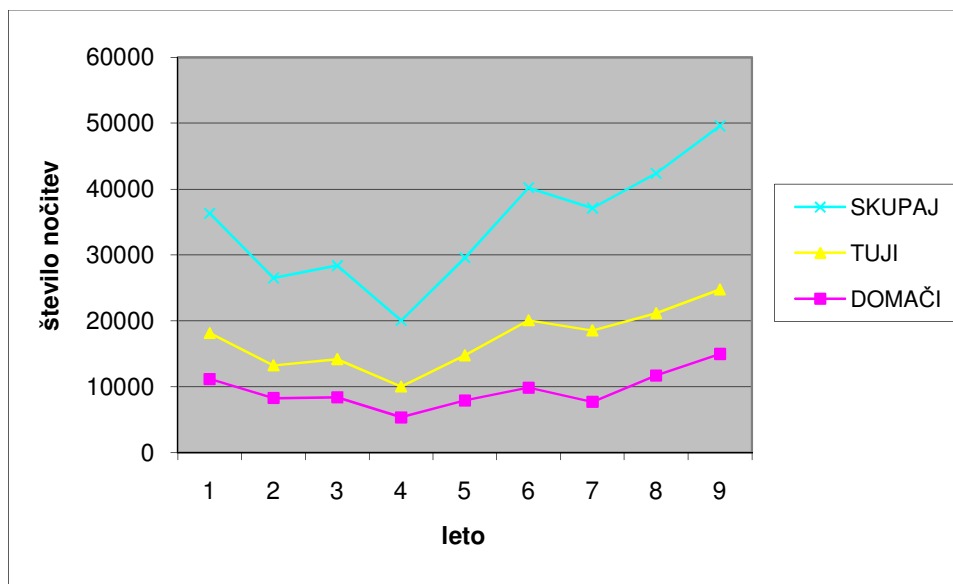
Število nočitev beležimo glede na število turistov, ki prenočijo v določenem objektu, kraju, regiji ali državi, zato je potrebno vedeti, kaj pomeni pojem turist. Po SURSU (1995) je »turist oseba, ki v kraju zunaj svojega stalnega bivališča prenoči vsaj eno noč v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem objektu zaradi počitka ali rekreacije, zdravja, študija, športa, religije, družine, dela, javne misije ali sklada«.

Tabela 4: Število nočitev v občini Tolmin od leta 1995 do 2003

leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	SKUPAJ
DOMAČI	11.187	8.286	8.400	5.380	7.921	9.866	7.729	11.705	14.979	85.453
TUJI	6.969	4.974	5.800	4.651	6.864	10.235	10.824	9.489	9.814	69.620
SKUPAJ	18.156	13.260	14.200	10.031	14.785	20.101	18.553	21.194	24.793	155.073

Vir: LTO Sotočje Tolmin, 2004

Slika 1: Domače in tuje nočitve v občini Tolmin od leta 1995 do 2003

Naravno okolje v Posočju je sicer izjemno atraktivno, hkrati pa je to ogroženo območje zaradi pogostih naravnih katastrof (potresi, plazovi). Posledica tega je stalno nihanje števila nočitev po posameznih letih, poleg pa tudi velika prometna izoliranost in manjša prepoznavnost območja ter slab nadzor črnega kampiranja v sami občini Tolmin.

Tabela 4 in slika 1 nam prikazujeta seštevek vseh domačih, tujih ter skupni seštevek vseh nočitev v občini Tolmin v opazovanem obdobju. Številke nam jasno kažejo, da je skupno število nočitev doseglo minimum leta 1998, ko je v občini prenočilo nekaj več kot 10.000 turistov. Vzroka za to sta velikonočni potres pred začetkom glavne sezone in zaprtje Hotela Kompas na Mostu na Soči.

Če opazujemo skupno število nočitev, vidimo, da je bilo število najvišje na koncu opazovanega obdobja, ko je realizacija znašala skoraj 25.000 nočitev, dno je dosegla leta 1998 z 10.000 nočitvami, kar pomeni, da se je realizacija nočitev v petih letih povečala za 60 %.

5.2.2 Primerjava gibanja nočitev med tremi posoškimi občinami (Bovec, Kobarid in Tolmin)

Spodnja tabela 5 nam kaže število nočitev domačih in tujih gostov ter skupni seštevek v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin od leta 1995 do 2003. Iz navedenih podatkov bomo naredili primerjavo med tremi občinami, ki jih kot zaokroženo območje imenujemo Posočje. Primerjali bomo število nočitev v Tolminu in v ostalih dveh občinah, ki imata med nastanitvenimi kapacitetami tudi večje število kampov.

Če opazujemo razporeditev realizacije nočitev v celotnem opazovanem obdobju, vidimo, da daje občina Bovec z 976.027 nočitvami osnovni ton dogajanju v dolini, najslabše rezultate pa beleži občina Tolmin. Za to je več vzrokov. Bovec spada med turistične gorske kraje z najdaljšo turistično tradicijo v Posočju, kjer se je najprej razvil pojem adrenalinskih športov na reki Soči. Poleg tega ima najvišje slovensko smučišče Kanin, ki v primerjavi z Tolminom in Kobaridom zapolni kapacitete tudi v zimskem času. O razvitosti nekega območja nam veliko pove število registriranih stalnih postelj (tu niso vključeni kampi in ostale nastanitvene kapacitete, ki gostov ne sprejemajo celo leto), ki so preko celega leta sposobne sprejemati goste. V občini Bovec je bilo v letu 2003 1428 stalnih postelj, v občini Kobarid 618 in v občini Tolmin 711.

Če upoštevamo število nočitev po občinah in število stalnih postelj, lahko izračunamo koeficient zasedenosti ležišč³, ki nam govori o izkoriščenosti kapacitet na nekem območju. Leta 2003 je imela najvišji koeficient zasedenosti ležišč občina Bovec 19,7 %, nato občina Kobarid 12,5 % in najmanjši občina Tolmin 9,5 %.

³ Koeficient zasedenosti ležišč v % = št. nočitev/idealno število nočitev*100, pri čemer je idealno število nočitev maksimalno možno število nočitev v proučevanem obdobju (Planina in Mihalič, 2002, str. 139).

Tabela 5: Domače in tuje nočitve v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin od leta 1995 do 2003

leto	BOVEC			KOBARID			TOLMIN		
	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj
1995	55.846	58.431	114.277	6.725	5.316	12.041	11.187	6.969	18.156
1996	63.844	56.261	120.105	5.935	7.443	13.378	8.286	4.974	13.260
1997	60.952	72.398	133.350	4.865	10.467	15.332	8.400	5.800	14.200
1998	45.292	75.867	121.159	7.103	12.990	20.093	5.380	4.651	10.031
1999	37.948	58.681	96.629	1.852	6.388	8.240	7.921	6.864	14.785
2000	28.421	57.113	85.534	6.326	18.737	25.063	9.866	10.235	20.101
2001	34.936	70.356	105.292	9.825	21.379	31.204	7.729	10.824	18.553
2002	24.617	71.998	96.615	14.025	20.745	34.770	11.705	9.489	21.194
2003	29.266	73.800	103.066	22.938	28.999	51.937	14.979	9.814	24.793
SKUPAJ	381.122	594.905	976.027	79.594	132.464	212.058	85.453	69.620	155.073

Vir: LTO Bovec in LTO Sotočje Tolmin, 2004

5.2.3 Struktura nočitev po nastanitvenih obratih

Z razdelitvijo nočitev po posameznih skupinah nastanitvenih obratov bomo ugotovili, kateri objekti imajo največji delež nočitev. V tabeli 6 je prikazano število nočitev po posameznih obratih in njihov delež v primerjavi s skupnim številom nočitev v opazovanem obdobju od leta 1999 do 2003. Za obdobje od leta 1995 do 1998 ni zabeleženih podatkov.

Delež nočitev med nastanitvenimi obrati je odvisen od njihovega števila postelj in povpraševanja obiskovalcev. V opazovanem obdobju imajo največji delež nočitev hoteli in penzioni (razen v zadnjem letu), čeprav imajo manjše število postelj kot kočje in domovi, ki so imeli v letu 2003 kar 51 % delež nočitev. Vzrok temu je povečanje števila ležišč v kočah in domovih ter enako stanje pri hotelih in penzionih, poleg tega pa vzpon trenda športnega in aktivnega turizma. Sobe in apartmaji stalno nihajo, čeprav pri njih število postelj iz leta v leto najbolj vidno narašča. Kmečki turizmi, ki imajo najmanjše število postelj, beležijo zadnja tri leta padec.

Tabela 6: Struktura nočitev po nastanitvenih obratih v obdobju 1999 do 2003

leto	hoteli in penzioni		sobe in apartmaji		koče in domovi		kmečki turizmi		SKUPAJ nočitve
	nočitve	delež	nočitve	delež	nočitve	delež	nočitve	delež	
1999	8.871	60%	1.479	10%	3.400	23%	1.035	7%	14.785
2000	11.860	59%	3.216	16%	3.417	17%	1.608	8%	20.101
2001	10.018	54%	2.226	12%	5.381	29%	928	5%	18.553
2002	9.113	43%	3.179	15%	8.266	39%	847	4%	21.194
2003	8.181	33%	2.975	12%	12.645	51%	992	4%	24.793

Vir: LTO Sotočje Tolmin, 2004

5.2.4 Povprečna doba bivanja

Povprečna doba bivanja (v nadaljevanju PDB) je razmerje med številom prenočitev in številom turistov v posameznih obratih, krajih, regijah ali državah (Planina, 1996).

Izračunamo jo kot:

$$\text{PDB (v dnevih)} = \frac{\text{število prenočitev}}{\text{število turistov}}$$

PDB nam tudi jasno pokaže, katera vrsta turizma je najbolj prisotna v določenem kraju, regiji ali državi. Pri tem jih razlikujemo med stacionarnim, prehodnim, izletniškim in vikend turizmom.

Tabela 7: Povprečna doba bivanja v obdobju 1995 – 2003 v občini Tolmin

leto	domači	tuji	SKUPAJ	INDEX (SKUPAJ)
1995	2	1,6	1,8	100,00
1996	1,8	1,8	1,8	94,44
1997	1,6	2	1,7	100,00
1998	1,8	1,7	1,7	135,29
1999	2,2	2,3	2,3	108,12
2000	2,4	2,5	2,5	94,09
2001	2,1	2,5	2,3	112,00
2002	2,5	2,7	2,6	102,41
2003	2,9	2,3	2,6	/

Vir: LTO Sotočje Tolmin, 2004

V tabeli 7 smo po posameznih letih izračunali povprečno dobo bivanja pri domačih in tujih nočitvah ter skupno povprečno dobo bivanja v občini Tolmin. V prvih štirih letih opazovanega obdobja se PDB bistveno ne spreminja, največji preskok pa je med letoma 1998 in 1999, ko naraste za 0,6 dneva. Na koncu obdobja se PDB ustali na 2,6 dneva. To nam pove, da občina Tolmin še vedno nima pravih turističnih ponudnikov, ki bi imeli izdelane programe za daljše počitnice agencijskih gostov. Po drugi strani pa narašča trend krajših in aktivnih počitnic, ko si turist želi doživeti čimveč novega. Namesto počitnic na »soncu in morju« se današnji turist raje vključuje v različne aktivnosti; športni interesi, ogledi naravnih in kulturnih znamenitosti, tematski parki, skrb za okolje, krepitev intelektualnih sposobnosti ipd. Posočje in celotna Slovenija ponujata na majhnem geografskem ozemlju vrsto različnih aktivnosti, ki turistu dopuščajo možnost, da jih doživi v kratki razdalji in krajšem času. Posledica tega je vedno krajša doba bivanja.

5.3 ODNOS LOKALNEGA PREBIVALSTVA DO TURIZMA

Da bi najbolj kvalitetno ugotovili stališča krajanov o sedanjem stanju turizma v občini Tolmin, smo med lokalnim prebivalstvom izvedli anketo o turizmu. Anketa nam omogoča zbrati in preučiti kvalitetne podatke in informacije, ki jih predlagajo anketiranci, njihove potrebe in želje glede razvoja turizma in kamping mesta.

5.3.1 Predstavitev ankete

Anketni vprašalnik je sestavljen iz osemindvajsetih vprašanj, ki so po obliki zaprta, odprta, izbirna z že možnimi odgovori in stopnjevana z Likertovo tri stopenjsko lestvico. Vprašanja so razdeljena v pet različnih sklopov, ki jih bomo pri analizi obravnavali po sledečem vrstnem redu:

- sociodemografija,
- krajani in turizem,
- turizem in gosti,
- krajani in kamp ter
- ostalo.

Anketa je bila izvajana osebno in preko pošte, pri čemer nam je fizično in finančno pomagal LTO Sotočje Tolmin. Poslanih je bilo petsto vprašalnikov, od česar je bilo vrnjenih in pravilno izpolnjenih dvesto šestnajst, tako da je uspešnost izvajanja ankete 43,2 %. Čas anketiranja je znašal šestinštirideset dni.

5.3.2 Analiza rezultatov

V nadaljevanju bomo grafično in tabelno predstavili rezultate izpolnjenih vprašalnikov, ki smo jih računalniško obdelali v programu SPSS 9.0.

Sociodemografija

1. SPOL

Anketo sta izpolnjevala oba spola, ženski 57,4 % in moški 42,6 %.

2. STAROSTNA STRUKTURA

Starostno strukturo smo razdelili v tri razrede. Prvi razred predstavlja populacijo od 18 do 25 let, ki študira in zaključuje šolanje. V drugi razred so vključeni anketiranci, ki so zaposleni in stari od 26 do 50 let, v tretji razred pa spadajo starejši in upokojeni. Najbolj so se na anketo odzvali delovno aktivni razred z 56,9 %, sledijo jim mladi z 21,3 % ter nazadnje tretji razred (18,5 %). Manjkajoči delež 3,3 % so neveljavni odgovori.

3. IZOBRAZBA

Z največjim deležem pri izpolnjevanju anket se je odzvala skupina s srednješolsko izobrazbo (47,2 %), sledijo ji tisti z višjo, visoko ali več, na zadnjih dveh mestih pa so z enakim deležem (13 %) anketiranci z osnovnošolsko in poklicno izobrazbo.

4. AKTIVNOST POPULACIJE

Rezultati pri aktivnosti populacije sovpadajo s starostno strukturo, zato spet največji delež med anketiranci predstavljajo zaposleni (59,7 %), sledijo jim dijaki in študenti (24,5 %), upokojenci (7,4 %) in nezaposleni (6,5 %).

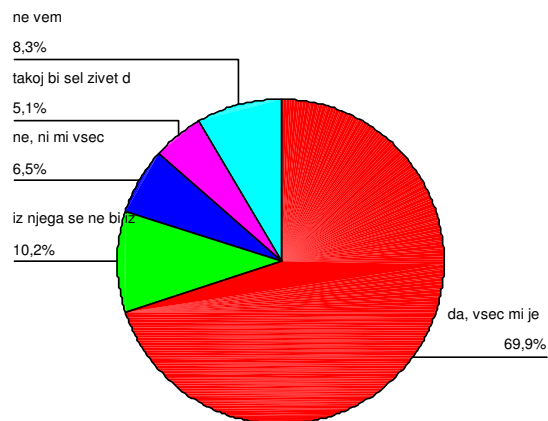
5. ZAPOSLENOST V TURIZMU

Turizem kot panoga se v Tolminu razvija šele zadnjih pet let, kar je posledica slabo razvitega turističnega gospodarstva in s tem manjše število delovnih mest. Največ anketirancev (66,7 %) ni zaposlenih oziroma niso bili zaposleni v turizmu, neposredno v turizmu je zaposlenih 24,5 % in posredno 8,3 %.

Krajani in turizem

1. ZADOVOLJSTVO Z BIVANJEM V OBČINI TOLMIN

Slika 2: Zadovoljstvo anketirancev z bivanjem v občini Tolmin

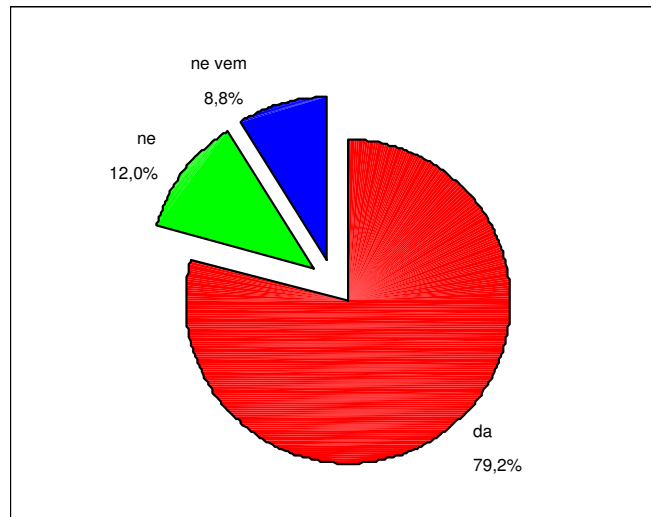

Skoraj 70 % anketirancev je zadovoljnih z bivanjem v občini Tolmin, 10 % pa je takšnih, ki se iz Tolmina ne bi izselili. To pomeni, da je samo 20 % tistih, ki jim bivanje v Tolminu ni všeč. Z največjim deležem, da jim je bivanje v Tolminu všeč, so odgovarjali tisti z osnovnošolsko (75,0 %) in višjo izobrazbo (72,4 %) ter zaposleni v turizmu (70,8 %).

2. PREVLADA TURISTIČNE DEJAVNOSTI V OBČINI TOLMIN

Tabela 8 in slika 3: Mnenje anketirancev o razvoju turizma v občini

	Frekvenca	Delež
da	171	79,2
ne	26	12,0
ne vem	19	8,8
Skupaj	216	100

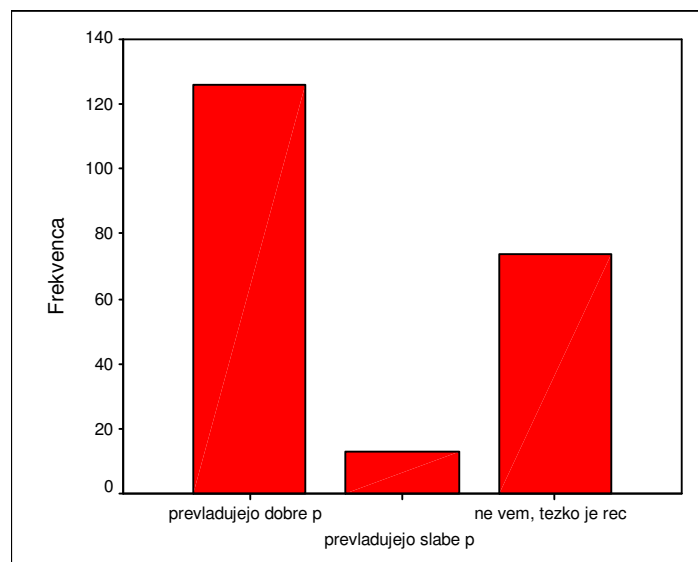
Skoraj 80 % anketirancev podpira mnenje, da naj se v občini razvija predvsem turizem. Posočje nima razvitega visokega gospodarstva oziroma nobene prevladujoče panoge, ki bi omogočala razvitost območja. Ima pa izjemno naravno okolje in vse možnosti za razvoj turistične panoge.

Prevlado turistične dejavnosti v občini najbolj podpirajo mladi do 25 let (82,6 %), kar je izredno pozitivno, po izobrazbi tisti z višjo, visoko ali več in zaposleni v turizmu (88,7 %). Z negativnim odgovorom so se opredelili posredno zaposleni in z osnovno ter poklicno izobrazbo.

3. POSLEDICE RAZVOJA TURIZMA V OBČINI TOLMIN

Več kot 58 % anketiranih je mnenja, da prevladujejo dobre posledice pri razvoju turizma, 34 % jih je neopredeljenih in le 6 % jih meni, da prevladujejo slabe posledice. Večina jih torej meni, da razvoj turizma prinaša kraju pozitivne posledice.

Slika 4: Posledice razvoja turizma v občini Tolmin

4. OCENA RAVNI TURISTIČNIH STORITEV V OBČINI TOLMIN

Tabela 9: Mnenje anketirancev o ravni turističnih storitvah

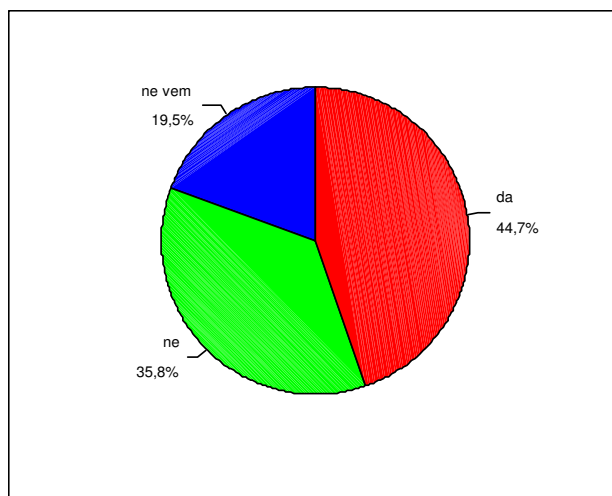
	Frekvenca	Delež
dobra	84	38,9
niti dobra niti slaba	74	34,3
slaba	28	13,0
ne vem	14	6,5
zelo dobra	11	5,1
zelo slaba	4	1,9
Neveljaven	1	0,5
Skupaj	216	100

Neposredno zaposleni v turizmu, tisti z osnovnošolsko izobrazbo in stari od 51 do 80 let so z 38,9 % mnenja, da so turistične storitve v občini »dobre«. Mlajša generacija in posredno zaposleni v turizmu pa so mnenja, da storitve niso »niti dobre niti slabe«, kar pomeni, da krajani na splošno niso ravno zadovoljni s turističnimi storitvami. V občini Tolmin je 33 namestitvenih objektov, 49 gostinskih obratov, 5 turističnih agencij, 5

ponudnikov in izvajalcev športnih aktivnosti, 8 prevoznikov ter 5 muzejev in zasebnih zbirk.

5. ZADOVOLJSTVO KRAJANOV S TURISTIČNO PONUDBO

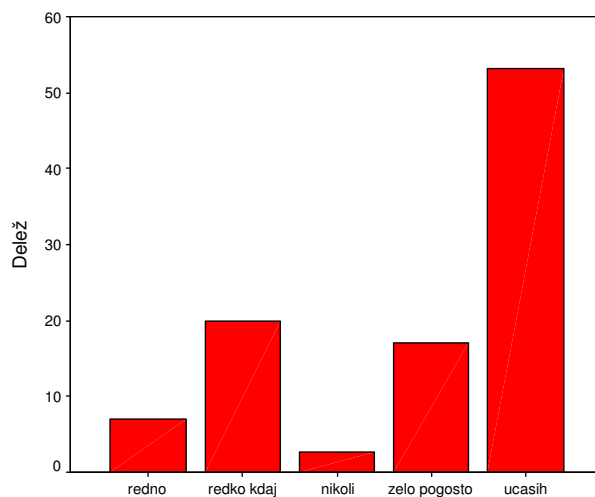
Slika 5: Zadovoljstvo krajanov s turistično ponudbo

Pri vprašanju Ali turistična ponudba zadovoljuje tudi potrebe prebivalcev kraja, so se s pozitivnim odgovorom (44,7 %) opredelili starejši anketiranci (udeležba pri kulturnih prireditvah) ženskega spola, z negativnim odgovorom (35,8 %) pa predvsem mladi moškega spola in neposredno zaposleni v turizmu (pomanjkanje prireditev za mlade, predvsem v zimskem času).

6. UDELEŽBA KRAJANOV NA KULTURNIH IN ZABAVNIH PRIREDITVAH

Slika 6: Pogostost udeležbe krajanov na kulturnih in zabavnih prireditvah

Z vprašanjem o udeležbi pri kulturnih in zabavnih prireditvah smo hoteli izvedeti, kako pogosto so krajani prisotni na prireditvah in posledično, ali jih s tem podpirajo ali ne. Ugotovili smo, da se prireditvev največkrat udeležujejo »včasih« (53,2 %), in sicer tisti, ki so stari od 26 do 50 let, predvsem ženskega spola in neposredno zaposleni v turizmu.

7. ZA KRAJANE MOTEČE POSLEDICE TURIZMA

Tabela 10: Moteče posledice turizma

	Rang	Frekvenca	Delež
onesnaženost pokrajine	1	71	32,9
težave s parkiranjem	2	48	22,2
preobremenjenost obrežij rek	3	35	16,2
slaba osveščenost turistov o ekologiji	4	30	13,9
vse večji nakup nepremičnin s strani tujcev	5	14	6,5
hrupnost prometa	6	11	5,1
drugo, kaj	7	6	2,8
Skupaj		215	99,5
Neveljaven		1	0,5
Skupaj		216	100

Iz tabele 10 je razvidno, da so anketiranci najbolj občutljivi na pokrajino; moti jih onesnaževanje s strani turistov (puščanje smeti vsepovsod, nesnaga), slaba osveščenost le-teh o ekologiji in preobremenjenost obrežij rek. Da je naravna in neokrnjena pokrajina pomemben dejavnik v razvoju turistične panoge na Tolminskem, se najbolj zaveda mlajša generacija (47,8 %). Zato ga je potrebno s strani občinske politike zaščititi in ohraniti. Najbolj moteč dejavnik pri starejši generaciji (33,3 %) je težava s parkirnimi prostori, kar je v samem Tolminu velik problem. Pod »drugo« so anketiranci največkrat navedli pripombe glede izvajanja občinskih predpisov pri športnih aktivnostih in slab nadzor nad turisti.

8. PREDNOSTI TURIZMA ZA KRAJANE

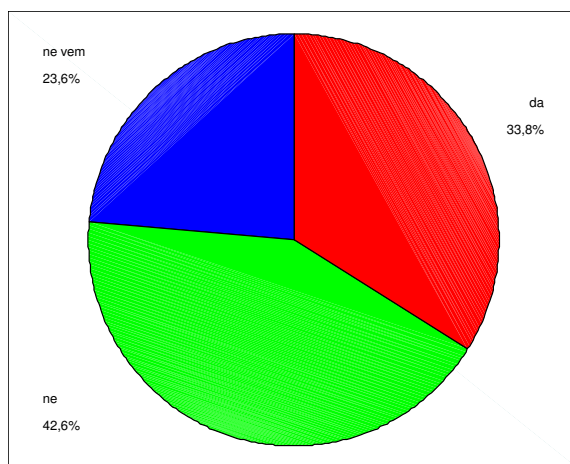
Tabela 11: Prednosti, ki jih prinaša turizem

	Rang	Frekvenca	Delež
dodatni zaslužek	1	78	36,1
večja možnost zaposlitve	2	58	26,9
stik z drugimi ljudmi in kulturami	3	30	13,9
boljša urejenost kraja	4	29	13,4
več možnosti za rekreacijo	5	16	7,4
boljša preskrba	6	4	1,9
drugo, kaj	7	1	0,5
Skupaj		216	100

Srednje in poklicno izobraženi ter posredno zaposleni v turizmu vidijo prednost turizma kot možnost za dodatni zaslužek in zaposlitev v turističnem sektorju. Popotresna obnova v občini je mnogim prinesla možnost gradnje zasebnih sob ali apartmajev, kar predstavlja krajanom poleg redne zaposlitve tudi dodatno dejavnost, predvsem v poletni sezoni. Število ležišč v zasebnih sobah in apartmajih se je od leta 1995 do leta 2004 povečalo za 85,5 %. Tretji najpomembnejši dejavnik pri turizmu je za tiste, ki niso zaposleni v turizmu, stik z drugimi ljudmi in kulturami.

9. VKLJUČENOST KRAJANOV V TURIZEM

Slika 7: Mnenje krajanov o njihovi vključenosti v turizem

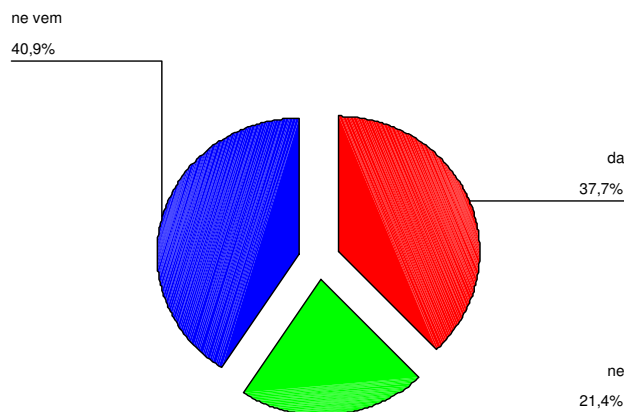

Pri vprašanju o prevladi turizma kot turistične dejavnosti smo ugotovili, da krajan z 79 % podpirajo razvoj turizma, zdaj pa vidimo, da več kot 42 % ne razmišlja o zaposlitvi v turističnem sektorju. Z negativnim odgovorom se je opredelila mlajša generacija (45,7 %), tisti z osnovnošolsko izobrazbo in zaposleni v ostalih dejavnostih. Celotno Posočje se vedno bolj sooča z demografskim problemom odseljevanja mladih. Zaradi nerazvitega gospodarstva in pomanjkanja delovnih mest se odločajo za iskanje zaposlitve v večjih mestih, predvsem v Ljubljani.

Prihodnost v turizmu vidijo starejši (42,5 %), verjetno v smislu oddajanja zasebnih sob in kot dodatni zaslužek, s srednjo izobrazbo (38,2 %) in neposredno zaposleni v turizmu (62,3 %).

10. TURIZEM – PRIHODNOST ZA NAŠE OTROKE

Slika 8: Usmeritev otrok v turizem

Največji delež (40,9 %) je pri usmeritvi svojih otrok v turizem neopredeljenih (srednja generacija in zaposleni v ostalih dejavnostih), kar pomeni, da še obstaja možnost spreminjanja njihovega mnenja, če bi občinska politika tako želela. Zanimivo je, da svojih otrok ne bi usmerjali v turizem neposredno zaposleni (24,5 %) in tisti z visoko izobrazbo (27,6 %).

11. ŽELEEN RAZVOJ TURIZMA V OBČINI TOLMIN

Tabela 12: Mnenje krajanov, v katero smer naj se turizem razvija

	Rang	Frekvenca	Delež
spodbujal bi športno rekreacijski turizem	1	54	25
popostril bi dogajanja in ponudbo v kraju	2	39	18,1
spodbujal bi vlaganja v nove prenočitvene obrate	3	35	16,2
polepšal bi kraj	4	24	11,1
uredil bi ceste na planino Stador	5	18	8,3
omejil bi število vikendašev	6	13	6
uredil bi vstopna in izstopna mesta na reki Soči	7	11	5,1
omejil bi dostope do naravnih znamenitosti	8	9	4,2
spodbujal bi igralniški in zabavišni turizem	9	6	2,8
drugo, kaj	10	4	1,9
Skupaj		213	98,6
Neveljaven		3	1,4
Skupaj		216	100

Krajanje bi na prvem mestu (25,0 %) spodbujali razvoj športno rekreacijskega turizma, kar je tudi najbolj realna vizija turizma na Tolminskem. Izjemna pokrajina ponuja možnosti za vodne športe na reki Soči, kolesarjenje, pohodništvo, plezanje, jadrarno padalstvo itn.

Z 18 % odgovorov sledi popestritev ponudbe in dogajanja v kraju. V poletni sezoni je opazno naraščanje pomembnih in tudi mednarodnih dogodkov ter prireditev (Reggae riversplash, Metal camp, Sajeta, svetovna in državna prvenstva v jadrarnem letenju, športni dogodki), turistično ponudbo pa predstavljajo predvsem športne aktivnosti. Vpad nastane v zimskem obdobju, ko Tolmin turistom ne ponuja prave zimsko turistične ponudbe.

Vlaganje v prenočitvene obrate je nujen proces. Ponudba nastanitvenih obratov v poletni sezoni, posebej v času prireditev, ne zadostuje številu turistov. V nasprotnem primeru je v zimskem času večji del teh ležišč nezasedenih, kar se povezuje s pomanjkanjem turistične ponudbe v tem času. Potreben je načrtovan razvoj povečanja nastanitvenih kapacitet, ki ne smejo presežati zmognosti samega kraja in hkrati ohraniti identiteto nemasovnega

turizma. Trenutno stanje ležišč v občini Tolmin znaša 902 postelji, povečanje pa bi bilo potrebno omejiti na največ 2000 postelj.

Krajani bi tudi uredili in polepšali sam kraj (11,1 %) z oznakami, tablami, smetnjaki in klopmi.

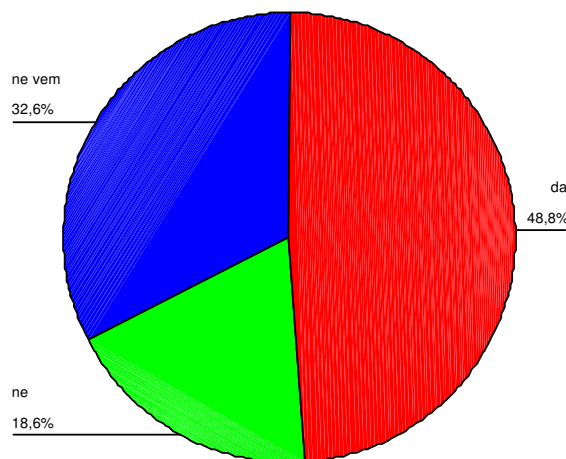
Velik problem v poletni sezoni predstavlja nevarna in preobremenjena cesta na planino Stador, ki je izhodiščna točka za jadralske padalce, sprehajalce in planince. Občina bi morala najprej poskrbeti za njeno ureditev, nato pa omejiti prevoze potencialnih skupin samo na registrirane prevoznike.

Pod »drugo« so anketiranci predlagali ureditev ceste v Polog ter uvedbo večjega števila redarjev in naravovarstvene službe.

Turizem in gosti

1. ZADOVOLJSTVO S STRUKTURO GOSTOV V OBČINI TOLMIN

Slika 9: Zadovoljstvo krajanov s strukturo gostov

Anketiranci so s skoraj 50 % zadovoljni s strukturo gostov, ki prihajajo v občino Tolmin. Z največ odgovori so prevladovali tisti s srednjo izobrazbo (59 %), zaposleni v turizmu (61,9 %) in srednje generacije (52,9 %).

2. PROFIL OBSTOJEČIH IN ŽELENIH GOSTOV V OBČINI TOLMIN

Vprašanje o profilu obstoječih in zelenih gostov v občini Tolmin smo združili pod eno analizo, saj je edina razlika, ki so jih navedli anketiranci, pri starosti. Še enkrat je potrjeno predhodno vprašanje, pri katerem so krajanje zadovoljni s strukturo gostov. Menijo, da je največji delež gostov, ki prihajajo k nam kot turisti, srednjih let, želijo pa si mlade goste.

Tabela 13: Mnenje krajanov o profilu obstoječih in zelenih gostov

	obstoječi gosti	frekvenca	delež	želeni gosti	frekvenca	delež
PO STAROSTI	srednjih let	131	60,6	mladi	124	57,4
PO ŠTEVILU	skupine	105	48,6	skupine	82	38
PO NAMENU	šport,oddih	162	75	šport,oddih	141	65,3
PO PREMOŽENJU	povprečni	185	85,6	povprečni	163	75,8
PO DRŽAVI	tuji	171	79,2	tuji	157	72,7

3. OCENA PRIVLAČNOSTI OBČINE ZA TURISTE

Tabela 14: Mnenje krajanov o privlačnosti občine za turiste

	Rang	Frekvenca	Delež
pestrost turistične ponudbe	1	68	31,5
drugo	2	45	20,8
ugodne cene	3	42	19,4
prijaznost prebivalcev	4	31	14,4
varnost	5	22	10,2
prijaznost turističnega osebja	6	8	3,7
Skupaj		216	100

Krajanji z 31,5 % menijo, da občina Tolmin turiste najbolj privlači s pestrostjo turistične ponudbe, kar je v nasprotju z vprašanjem o zelenem razvoju turizma, kjer želijo anketiranci na drugem mestu popestriti ponudbo in dogajanje v kraju. Pestrost turistične ponudbe ocenjujejo med glavno poletno sezono, ko je dogajanje osredotočeno na številne športne aktivnosti in prireditve.

Pri danem vprašanju o privlačnosti kraja je manjkal eden ključnih možnih odgovorov, to so »naravne danosti/okolje«. Zato je druga najpomembnejša privlačnost opisana pod »drugo«, kjer so krajanji z 20,8 % navajali predvsem pestro in neokrnjeno naravo, reko Sočo, lepo okolje, pa tudi glasbene dogodke in športne aktivnosti.

V primerjavi z ostalimi državami v Evropski uniji, ko ni še sprejeta evropska valuta evro, so cene storitev v Sloveniji oziroma v Posočju še ugodnejše.

Po lestvici privlačnosti občine po mnenju krajanov si sledijo prijaznost prebivalcev, varnost in prijaznost turističnega osebja.

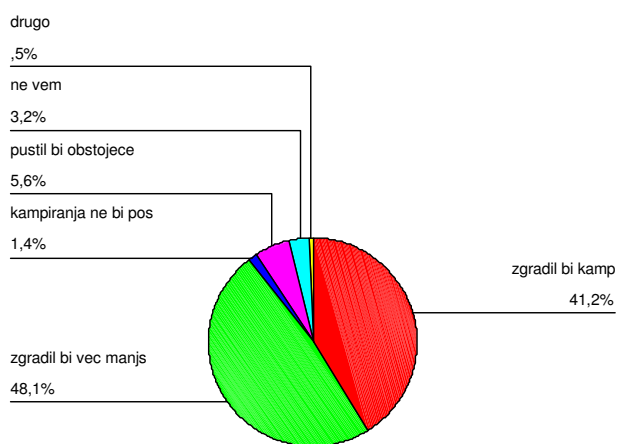
5. OCENA VEDENJA GOSTOV V OBČINI TOLMIN

Vprašanje o negativnem vedenju gostov je bilo odprtega tipa, kjer so morali anketiranci napisati lastno mnenje. Podobno kot pri vprašanju, kaj jih zaradi turizma najbolj moti, se tudi tukaj pripombe največkrat nanašajo na uničevanje narave in njeno onesnaževanje, ekološko neosveščenost gostov, nepoznavanje slovenske kulture, kaljenje miru in hrup na prireditvah, kampiranje na »črno«, ne spoštovanje predpisov in zasebne lastnine, parkiranje osebnih vozil na prodišču reke Soče, neprilagodljivost danim razmeram ipd.

Krajani in kamp

1. UREDITEV DIVJEGA KAMPIRANJA

Slika 10: Mnenje krajanov o zgraditvi kampa v občini

Iz grafa 10 je razvidno, da 89,3 % anketirancev meni, da je kamp v občini Tolmin potreben. Od tega jih je 48,1 % mnenja, da se zgradi več manjših kampov (starejši in posredno zaposleni v turizmu), 41,2 % predvsem neposredno zaposlenih v turizmu pa so mnenja, da se zgradi samo en kamp.

2. NAJPRIMERNEJŠA LOKACIJA

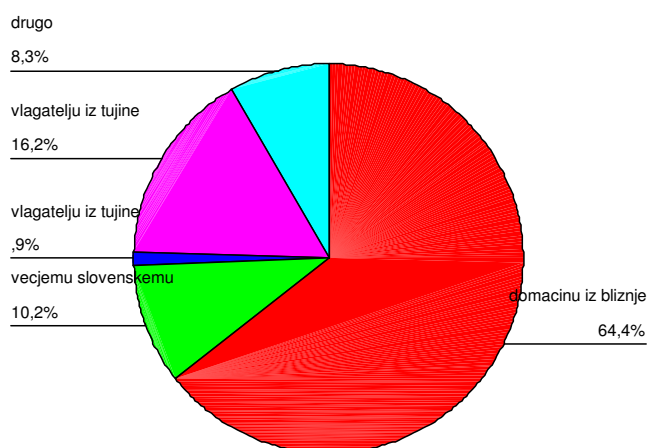
Tabela 15: Mnenje krajanov o lokaciji kampa

	Frekvenca	Delež
pod vasjo Gabrje	115	53,2
na sotočju rek Soče in Tolminke	71	32,9
na Mostu na Soči	24	11,1
Drugo	5	2,3
Skupaj	215	99,5
Neveljaven	1	0,5
Skupaj	216	100

Lokacija pod vasjo Gabrje ima v občini sinonim kampa, saj je bila desetletja priljubljena točka zabavnega in športnega oddiha in s tem povezanega uradno brezplačnega kampiranja na zemljišču ob reki Soči, ki ni bilo urejeno skladno s predpisi. Tako je po mnenju anketirancev (najbolj izstopajo tisti, ki so zaposleni v turizmu) najprimernejša lokacija za kamp pod vasjo Gabrje (53,2 %), z 32,9 % ji sledi lokacija na sotočju rek Soče in Tolminke in na Mostu na Soči (11,1 %). Pod druge lokacije so predlagali pri Nemškem pokopališču, Idrija pri Bači, pod Volčanskim mostom, ob reki Tolminki ali Trebušici in na Kamnem.

3. PREDNOST PRI IZBORU VLAGATELJA KAMPA

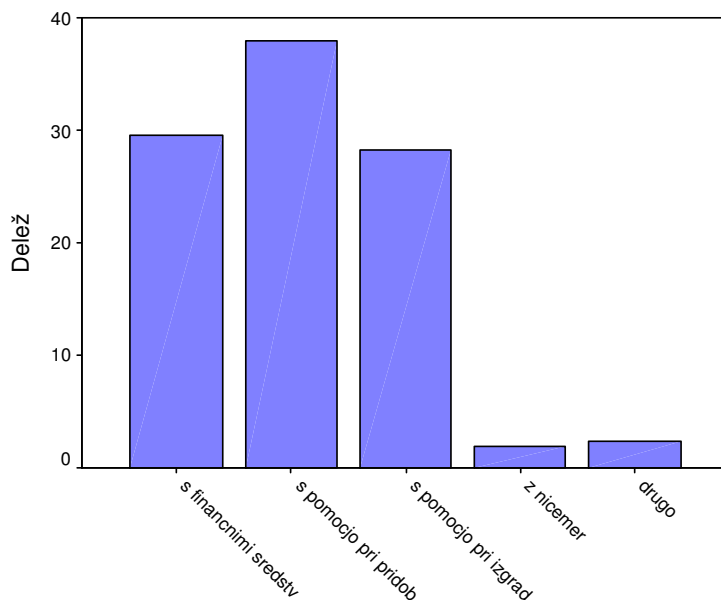
Slika 11: Mnenje krajanov o vlagatelju kampa

Krajanji še vedno najbolj zaupajo domačim vlagateljem, saj bi kar 64,4 % anketirancev dalo prednost domačinu iz bližnje okolice. Pri tem prevladujejo neposredno zaposleni v turizmu (73,6 %), prvi razred starostne strukture oziroma mladi (71,7 %), tisti z osnovnošolsko izobrazbo (82,1 %) in ženskega spola (70,2 %). S 16,2 % sledi odgovor vlagatelju iz tujine z boljšim idejnim programom, nato večjemu slovenskemu podjetju (10,2 %), drugo z 8,3 % in vlagatelju iz tujine (0,9 %). Pod drugo se je največ odgovorov nanašalo na vlagatelju z dobrim razvojnim in idejnim programom, komurkoli, ki bi upošteval tudi besedo okoliških prebivalcev in sprejel določene pogoje ureditve.

4. POMOČ OBČINE INVESTITORJU KAMPA

Slika 12: Mnenje krajanov o pomoči občine investitorju kampa

38 % anketirancev meni, da bi morala občina pomagati investitorju s pomočjo pri pridobivanju različnih dovoljenj, kar pomeni, da se zavedajo tovrstnih težav. Večina, ki jih je tega mnenja, so neposredno zaposleni v turizmu, stari od 26 do 50 let, z visokošolsko izobrazbo in moškega spola. Sledi pomoč s finančnimi sredstvi (29,6 %) v obliki razpisov kreditov ali nepovratnih sredstev in pomoč pri izgradnji komunalne ali elektro infrastrukture (28,2 %). Pod drugo (2,3 %) so anketiranci menili, da bi morala občina pomagati s politično voljo in čim manj birokracije.

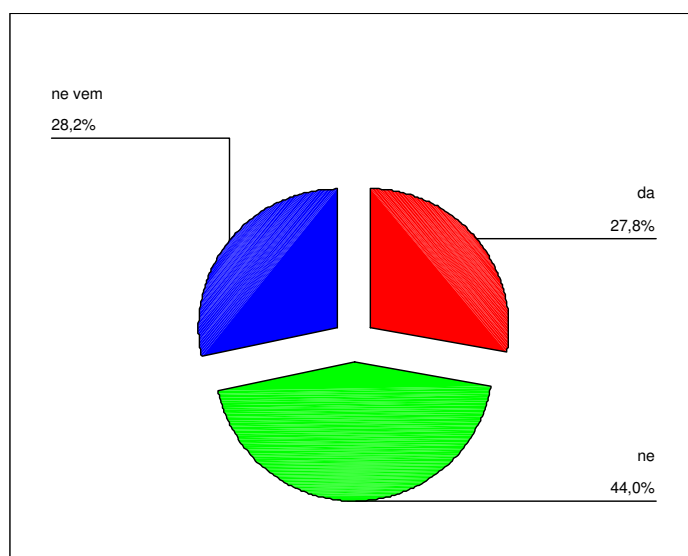
Ostalo

1. OCENA VLOGE OBČINE PRI RAZVOJU TURIZMA

Mnenje anketirancev o vlogi občine pri razvoju turizma je negativno. Kar 44,0 % krajanov je prepričanih, da občinska politika slabo oziroma sploh ne usmerja razvoja

turistične panoge, 28,2 % je neopredeljenih in le 27,8 % je pozitivnega mnenja. Mladi so pogosto najbolj kritični pri izražanju svojega mnenja in to se je pokazalo tudi pri tem vprašanju z 47,8 %, vendar imata tudi druga in tretja starostna struktura podoben odstotek. Pri ostalih postavkah izstopajo tisti z visoko izobrazbo (51,7 %) in neposredno zaposleni v turizmu (56,6 %).

Slika 13: Mnenje krajanov o vlogi občine pri razvoju turizma

2. OCENA POMEMBNOСТИ POSAMEZNIH TURISTIČNIH PODJETIJ V OBČINI

Vprašanje o pomembnosti turističnih podjetij v občini Tolmin je bilo zastavljeno, da vidimo, kaj krajanji smatrajo pod turistična podjetja, ki jih v občini Tolmin ni. Iz odgovorov je razvidno, da so mnogi anketiranci spregledali vprašanje, ki se nanaša samo na občino Tolmin in ne na celotno Posočje. Tako so navajali tudi podjetja iz občin Bovec in Kobarid. Poleg tega opazimo, da so anketiranci slabo seznanjeni z oblikami pravnih subjektov na področju turizma, zato se veliko odgovorov nanaša na LTO Sotočje Tolmin, razna turistična društva in klube, Ribiško družino, Tolminski muzej ipd.

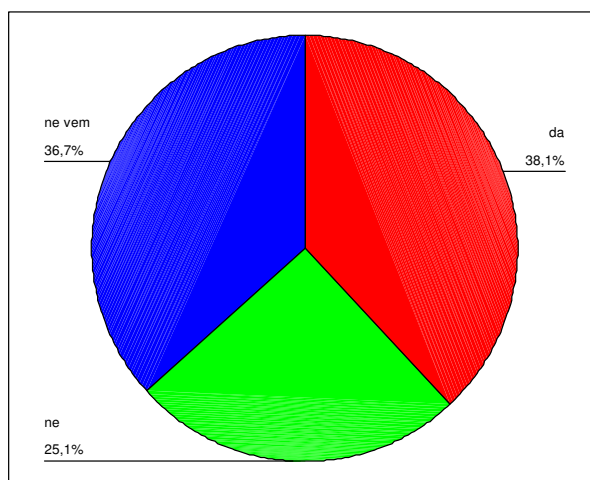
Pri analizi smo na prva tri mesta vključili samo pravilne odgovore, neprofitne organizacije in ostale odgovore (28,1 %) pa uvrstili pod »drugo«. Največ odgovorov (53,2 %) je dobil Športni turizem Maya, ki je tudi eden izmed najpomembnejših subjektov receptivnega turizma na Tolminskem. Z 18,5 % mu sledi Hotel Krn z namestitvenimi kapacitetami, nato pa po odgovorih tri izenačena podjetja (0,2 %). Jezero d.o.o. kot organizator vsakoletne prireditve Noč na jezeru, Bar Tolminska korita zaradi lokacije pri najbolj obiskani naravni znamenitosti v Tolminu Tolminska korita in Ladja Lucija na jezeru Most na Soči.

Tabela 16: Mnenje krajanov o pomembnosti turističnih podjetij

podjetje	rang	delež
MAYA ŠPORTNI TURIZEM	1	53,20%
HOTEL KRN	2	18,50%
JEZERO d.o.o. / LADJA LUCIJA / BAR TOLMINSKA KORITA	3	0,20%
DRUGO		28,10%
Skupaj		100%

3. VPLIV ANKETE NA NADALJNI RAZVOJ TURIZMA V OBČINI

Slika 14: Mnenje krajanov o vplivu ankete pri turističnem razvoju v občini

Anketiranci so z 38,1 % mnenja, da anketa o turizmu lahko pomaga pri odločitvah glede turističnega razvoja v občini Tolmin, zato bi bilo smiselno, da rezultate preučijo zadolženi za turizem na Občini oziroma LTO Sotočje Tolmin.

4. KONČNO SPOROČILO ANKETIRANCEV

Anketiranci so pri zadnjem odprtem vprašanju pogosto sporočili svoje mnenje o turizmu na Tolminskem. Zavedajo se, da je bil v zadnjih letih narejen velik napredek na področju turizma (bogata športna ponudba, razni festivali in prireditve) in močno podpirajo njegov nadaljnji razvoj, saj prinaša nova delovna mesta in dodatni zaslužek. Tolminska ima izjemno okolje in naravne lepote, zato je pri razvoju pomembno upoštevati, da se narava ohrani v čim večjem obsegu, in ne dopustiti vdora masovnega turizma, ki bi Tolmin spremenil v klasično destinacijo. Obenem kritizirajo občinsko upravo pri razvoju turizma in ureditvi kraja in so mnenja, da je za turiste preslabo poskrbljeno (pomanjkanje javnih sanitarij, slabe ceste, slaba ponudba restavracij in namestitvenih kapacitet, ni izvirnega turističnega spominka). Menijo, da je potrebno turistično ponudbo Tolmina dopolniti v večjem obsegu s kulturnimi in drugimi prireditvami, izboljšati zunanji izgled kraja in poskrbeti za zimsko turistične programe. Krajanje želijo in zahtevajo, da se rezultate ankete predstavi širši javnosti in občinski politiki.

5.3.3 Ključne ugotovitve

Analiza ankete nam je pokazala, kakšno je mnenje krajanov o turizmu in njegovem razvoju v občini Tolmin. Iz nje lahko sklepamo, da anketiranci pozitivno podpirajo razvoj turizma in menijo, da prinaša dobre posledice; predvsem večjo možnost zaposlitve in dodatni zaslužek. Slabo organiziranost turizma pripisujejo občinski politiki, ki turistične panoge ne usmerja pravilno. Niso zadovoljni z zimsko turistično ponudbo, ko v občini prevladuje »mrtva« sezona, še naprej pa bi spodbujali razvoj športno rekreacijskega turizma, pri čemer ima okolje pomembno vlogo. Tolminska ima idealne pogoje za vodne in kopenske aktivnosti v lepem in neokrnjenem okolju. Krajanje se zavedajo, da je narava najpomembnejši dejavnik pri razvoju turizma na Tolminskem, zato so najbolj občutljivi

na onesnaževanje narave s strani turistov, ki ne spoštujejo občinskih predpisov in nimajo moralnih načel.

Iz ankete je razvidno, da krajanji s skoraj 90 % menijo, da občina Tolmin potrebuje kamp in nove prenočitvene kapacitete. Zavedajo se, da so predlagane lokacije povezane z visokim vložkom investicij, zato bi morala Občina investitorju kampa pomagati s pridobivanjem različnih dovoljenj ter s finančnimi sredstvi. Takšna lokacija je pod vasjo Gabrje, za katero tudi menijo, da je najbolj primerna za postavitev kampa. Želijo si investitorja iz bližnje okolice, ki bi imel privlačen in realen idejni program.

Z anketo želimo opozoriti pristojne, da je pri razvoju turizma potrebno upoštevati mnenja in želje krajanov, saj tudi oni ustvarjajo identiteto kraja.

6 PROSTORSKE ZMOŽNOSTI

Občina Tolmin določa pogoje in merila za posege v prostor občine z Odlokom o prostorskih ureditvenih pogojih v občini Tolmin. Pri gradnji novih objektov moramo tako težiti k temu, da bodo čimmanj vizuelno – krajinsko izpostavljeni in da bodo posegi v terenske danosti čim manjši. Pri tem moramo upoštevati, da območja in objekti niso razglašeni za kulturne in zgodovinske spomenike ali naravne znamenitosti. Objekte za šport in rekreacijo se v naseljih lahko zgradi na lokacijah, ki so primerne v higiensko – sanitarnih ter varnostnih ozirih in niso posebej varovana območja.

6.1 PREDVIDENI PROSTORSKI PLAN

V sledečem poglavju bomo predstavili tri različne lokacije za postavitev primerne kamping prostora v občini Tolmin. V anketnem vprašalniku, ki je bil izveden med lokalnim prebivalstvom, so anketiranci predlagane lokacije razvrstili po lestvici primernosti in pridobili smo tudi njihovo mnenje.

6.1.1 Gabrje

Vas Gabrje leži v smeri ceste Tolmin – Kobarid, tri kilometre iz središča Tolmina. Obravnavana lokacija meri 12.000 m² in se nahaja ob reki Soči, na rečni terasi pod vasjo Gabrje. Območje je v prostorskem planu občine Tolmin predvideno za športno rekreacijske dejavnosti, kamor spada tudi ureditev kampa, in je v lasti agrarne skupnosti Dolje – Gabrje. Do konca sezone 2003 je bilo to območje priljubljena točka oddiha, rekreacije in zabave za domače in tuje goste, v poletnem času pa je deloval začasen kamp, ki ni bil urejen v skladu s Pravilnikom o minimalnih tehničnih pogojih in o minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti (Ur.l. RS, št. 88/00).

Slika 15: Lokacija Gabrje

6.1.2 Most na Soči

Most na Soči je majhen izletniški kraj ob akumulacijskem jezeru, ki je priljubljena točka za sprehajalce in ribiče. Brežine so težko dostopne in niso urejene za kopalce, vzdolž jezera pa je lepo speljana sprehajalna pot. Predvidena lokacija se nahaja na desnem bregu jezera izven naselja, proti vasi Modrejce. Območje, ki jo sestavljajo parcele št. 104, 105, 106/1, 109/1, 110/1, 111, 112, 125/1, 125/2, 126 in 127, je kmetijska površina, ki jo še vedno obdelujejo.

Slika 16: Lokacija Most na Soči

6.1.3 Sotočje rek Soče in Tolminke

Predvidena lokacija se nahaja na obrobju mesta Tolmin, kilometer iz njegovega središča, na sotočju rek Soče in Tolminke. Prostor se je že uveljavil kot destinacija za dogajanje domačih in mednarodnih festivalov v poletnem času (Reggae riversplash, Metal camp, Sajeta ...), ki privabljajo množice obiskovalcev in so povezani z brezplačnim taborjenjem na tem območju.

Slika 17: Lokacija Sotočje rek Soče in Tolminke

6.2 PRIMERJAVA MED RAZLIČNIMI LOKACIJAMI

Tabela 17: Primerjava treh različnih lokacij

	GABRJE	MOST NA SOČI	SOTOČJE SOČE in TOLMINKE
DOVOZNA POT	<ul style="list-style-type: none"> - od vasi Gabrje do lokacije je speljana slaba in neurejena makadamska pot, ki jo uporabljajo tudi lastniki zemljišč - zaradi želje krajanov, bi bilo potrebno urediti 2,6 km kolovoza iz Tolmina ob reki Soči 	<ul style="list-style-type: none"> - dovozna pot je eno pasovna, asfaltirana in urejena - potrebna bi bila razširitev ali uvedba enosmernega prometa 	<ul style="list-style-type: none"> - dvopasovna dovozna pot iz Tolmina je urejena in asfaltirana - makadamska pot do okrepčevalnice ob reki Soči
PRIOBALNO ZEMLJIŠČE	<ul style="list-style-type: none"> - zaradi poplavne varnosti ob reki Soči mora biti kamp 15 m od obale - močna erozija bregov Soče, zaradi pretiranega izkopavanja gramoza, ki bi jo bilo potrebno preprečiti 	<ul style="list-style-type: none"> - brežine Soče/jezera urejajo Soške elektrarne Nova Gorica - brežine so zavarovane z mrežo in kamni 	<ul style="list-style-type: none"> - močna erozija spodnjega dela prostora ob reki Soči, kjer so igrišča in kopališče - z vsakim letom postaja obala krajša iz istih razlogov kot v Gabrjah
VODOOSKRBA	<ul style="list-style-type: none"> - vodno omrežje ni napeljavano - najbližja možnost napeljave je iz vasi Dolje (2,2 km) 	<ul style="list-style-type: none"> - vodno omrežje je speljavano od Mosta na Soči proti vasi Modrejce (Zadlaščica) 	<ul style="list-style-type: none"> - vodno omrežje je napeljavano do stavbe »Paradiso« - potrebna je napeljava v kampirnem prostoru
ELEKTRO NAPELJAVA	<ul style="list-style-type: none"> - ni električne napeljave - potrebna bi bila napeljava iz vasi Gabrje - dovozna pot do kampa nima ustrezne razsvetljave - potrebna je napeljava razsvetljave znotraj kampa (vhod, gostinski obrat, sanitarije, glavne poti v kampu ...) 	<ul style="list-style-type: none"> - električna napeljava je bila speljana leta 1996 do začetka kampirnega prostora - potrebna je napeljava znotraj kampa - dovozna pot ob jezeru je estetsko osvetljena 	<ul style="list-style-type: none"> - električna napeljava je speljana do stavbe »Paradiso« - makadamska pot do okrepčevalnice je speljana - potrebna je napeljava znotraj kampa
FEKALNE VODE	<ul style="list-style-type: none"> - lokacija nima greznice - odpadne vode bi bilo potrebno odvažati do čistilne naprave v Tolmin - možnost izgradnje skupne čistilne naprave z vasjo Gabrje 	<ul style="list-style-type: none"> - potrebna je napeljava kanalizacije do čistilne naprave na Mostu na Soči (700 m) 	<ul style="list-style-type: none"> - ob lokaciji je čistilna naprava Tolmin
OKREPČEVALNICA	<ul style="list-style-type: none"> - postavljen je manjši leseni objekt, ki je 	<ul style="list-style-type: none"> - v ta namen je možna postavitev 	<ul style="list-style-type: none"> - v spodnjem delu je postavljena manjša

	že služil za gostinsko dejavnost	manjšega objekta - v kraju Most na Soči, ki je od kampirnega prostora oddaljen 500 m, obratujejo štiri okrepčevalnice	lesena okrepčevalnica, ki v poletnem času deluje že desetletje in je priljubljena točka za dnevne obiskovalce
PARKIRIŠČE	- pred vhodom v kamp je parkirni prostor, ki bi ga bilo potrebno urediti, in bi služil za dnevne obiskovalce - za kampiste je dovolj parkirnega prostora znotraj kampa	- potrebno je parkirišče za kampiste - v primeru, da v kampu ne bi obratovala okrepčevalnica, parkirnih prostorov za dnevne obiskovalce ni potrebno zagotoviti	- potrebna bi bila nova zgraditev za kampiste in dnevne obiskovalce - obstoječe parkirišče za obiskovalce bara ob reki Soči bi bilo potrebno zapreti - asfaltirano parkirišče ob stavbi »Paradiso«, ki bi bilo ob trenutnem stanju razpoložljivo tudi za namene kampa
OTROŠKA IN DRUGA IGRIŠČA	- ob okrepčevalnici so postavljena igrišča za odbojko, košarko in badminton ter manjše otroško igrišče - postavljen je manjši lesen pokrit oder	- niso postavljena	- v zgornjem delu je postavljeno urejeno otroško igrišče, teniško igrišče in igrišče za odbojko - ob okrepčevalnici je postavljen manjši lesen oder
ZASADITEV DREVES	- trenutno senco dajejo posamezni bori, med grmovjem pa se pojavljajo predvsem jeseni - potrebna je dodatna manjša drevesna zarast	- po celotni dolžini brežine je zasajeno grmovje, ki bi ga bilo potrebno očistiti - v prostoru je potrebna načrtna drevesna zarast, ki bi nudila kampistom senco in ločevala kampirne površine	- zasaditev dreves ni potrebna - čiščenje in vzdrževanje grmovja
KAMPIRNE POVRŠINE	- so slabo urejene - dostopne poti niso jasne	- niso urejene - potrebna bi bila izravnava prostora	- niso urejene
ODPADKI	- pred vhodom je postavljen večji odpadni zabojnik - potrebni so manjši zabojniki v kampu	- postavitev ograjenega odpadnega zabojnika, ki ne bi izstopal iz okolja - potrebni so manjši zabojniki v kampu	- postavitev ograjenega odpadnega zabojnika - potrebni so manjši zabojniki v kampu

7 SWOT ANALIZA

SWOT analizo ali analizo okolja opredelimo kot proces spoznavanja prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti neke enote. Analiza temelji na predpostavki, da je mogoče z učinkovito strategijo maksimirati prednosti in priložnosti ter zmanjšati njegove slabosti in nevarnosti (Pearce II, 1991). Analiza je koristen pripomoček pri proučevanju sposobnosti in možnosti organizacije v okolju, v katerem posluje. S svojimi rezultati vpliva na prihodnjo usmeritev te enote in na oblikovanje strategije trženja.

V našem primeru bomo naredili analizo okolja o potrebi po kampu v občini Tolmin. Ugotovili bomo, katere so prednosti in slabosti našega okolja za postavitev primerne kampa, ter s tem določili sposobnosti za učinkovito izkoriščanje priložnosti in izogibanje nevarnostim.

Tabela 18: Swot analiza – potreba po kampu v občini Tolmin

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - razvita športno rekreacijska ponudba - želja krajanov po postavitvi takega objekta - prevladujoč segment gostov, ki iščejo take vrste prenočitvenih obratov 	<ul style="list-style-type: none"> - še večje število nekvalitetnih in nestalnih ležišč
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - povečanje prenočitvenih zmogljivosti - rast deleža aktivnih počitnic - ukinitvev »črnega« kampiranja - ureditev splošne podobe urejene infrastrukture - možnost povečanja povprečne dobe bivanja 	<ul style="list-style-type: none"> - konkurenčnost kampov v sosednjih občinah -

Pomembna prednost pri zgraditvi kampa v občini Tolmin je, da na to območje prihajajo predvsem turisti, ki iščejo aktiven oddih v naravi, in prav njim je potrebno ponuditi bivanje v naravnem okolju. Trend razvoja trajnostnega turizma je močno povezan s športno rekreacijsko ponudbo v neokrnjeni naravi in pri tem Tolminska ponuja izjemne možnosti. Poleg tega krajan Tolmina z veliko večino menijo, da je kamp v občini potreben.

Ena izmed priložnosti pri gradnji kampa nam ponuja ukinitve »črnega« kampiranja, ki prinaša negativne posledice na okolje. Tako bi splošna podoba urejene infrastrukture obvarovala obrežja in druge predele pred onesnaženostjo, ohranila identiteto neokrnjene narave in zmanjšala konflikte med lastniki zemljišč in obiskovalci.

Splošni turistični trend v 21. stoletju so aktivne in nenavadne počitnice, med katere spada tudi šotorenje. Rast deleža takšnih počitnic se povečuje in Tolminski daje možnost, da te ljubitelje v občini zadrži dalj časa.

Ker je pomanjkanje prenočitvenih obratov izrazito v poletni sezoni, daje povečanje ležišč v kampu možnost, da se izognemo nezasedenosti v mrtvi sezoni. Pretirano povečanje stalnih ležišč bi pomenilo za njihove lastnike nerentabilnost v zimskem času.

Slabost kampa je njegov sezonski značaj, kar pomeni nestalna in nekvalitetna ležišča.

Nevarnost, ki preti novemu kampu v občini Tolmin, je konkurenčnost v občinah Kobarid in Bovec. V obeh občinah je skupaj dvanajst kampov, ki imajo že dolgoletno tradicijo, vendar jim nov kamp v Tolminu lahko konkurira s kvalitetno ponudbo in storitvami.

8 PREDLAGANA LOKACIJA KAMPA

Lokacija pod vasjo Gabrje je poznana doma in v tujini zaradi večletnega obratovanja okrepčevalnice ter brezplačnega kampiranja. Leži na mirnem območju izven naselja Gabrje ob reki Soči in je po velikosti največje od ostalih dveh lokacij, kar ji omogoča na začetku investiranja manjši obseg kampirnih mest, nato pa postopna širitev glede na finančno zmožnost. Negativna stran lokacije je pomanjkanje osnovne infrastrukture (vodno in električno omrežje, dostopna pot, fekalne vode), kar pomeni visoki denarni vložki že v prvi fazi gradnje.

Anketiranci (53,2 %) so mnenja, da je najprimernejša lokacija za postavitev kampinga prav ta. Predvidevamo, da so pri ocenjevanju upoštevali samo prostorski izgled, ne pa tudi obseg potrebne investicije.

Lokacija na Mostu na Soči ne zahteva tolikšnega finančnega zalogaja, saj je komunalna infrastruktura že urejena. Potrebna je samo ureditev osnovne infrastrukture za normalno delovanje kampa. Nad predvideno lokacijo poteka magistralna cesta Most na Soči – Nova Gorica, kar je lahko moteč dejavnik za obiskovalce.

Prostor na sotočju rek Soče in Tolminke, ki bi predstavljala mirno zatočišče kampistov na obrobju Tolmina, je po našem mnenju najprimernejša lokacija za postavitev kampa. Bližina Tolmina pomeni boljšo turistično opremljenost, ki se jo kampisti poslužujejo (informiranje, oskrba, rekreacija, zabava ipd.). Tako kot na Mostu na Soči, je tudi tukaj urejena komunalna infrastruktura.

9 ZAKLJUČEK

Kamping turizem doživlja v sodobnem času velik razmah v razvoju turizma. Prijetne in skromne počitnice v naravnem in čistem okolju so koristna zamenjava za hitro sodobno življenje v urbanih središčih z veliko hrupa in onesnaženim zrakom. Ljudje se v mirnem in neokrnjenem okolju sprostijo in vsaj za en čas pozabijo na vsakodnevne težave.

Slovenija ima vrsto kamping prostorov, ki so večinoma majhni, vendar dobro opremljeni. Zasedenost slovenskih kampov je odvisna predvsem od gibanja tujega turizma nasploh, kar je zadnja leta znova v porastu. Predvsem je obisk kampov zelo odvisen od vremena in od drugih dogodkov doma in v tujini. V 80. letih je kamping turizem doživel velik razcvet, ko je prevladovala klasična oblika množičnega turizma »sonce-morje-pesek« in ko so se gostje zadrževali v kampih več časa. Takrat je bila Slovenija, zlasti Nemcem in Nizozemcem, prehodna točka na poti k soncu in morju, zato so se v povprečju zadrževali le kratek čas. V zadnjem obdobju se interesi kampistov spreminjajo in vse več jih teži k kakovostni raznoliki ponudbi ter aktivnim počitnicam in to jim omogočajo tudi slovenski kampi.

Namen naloge je spodbuditi pristojne organe pri ureditvi splošne podobe urejene infrastrukture ter obrežja Soče za turistično rabo, vendar je prostor pod vasjo Gabrje že dve leti največja črna točka občine Tolmin. Obrežja reke Soče še vedno niso urejena za turistično rabo; ni urejenih vstopno-izstopnih mest za vodne športe, dovozne poti do prodišč so zaprte z zapornicami, odlagališča odpadkov se kar vrstijo. Še več, najbolj atraktivno naravno znamenitost Posočja, ki je poznana kot ena izmed najlepših evropskih rek, sami uničujemo. Občina Tolmin dopušča zasebnikom, ki jim je bila podeljena koncesija, prekomerno izčrpavanje gramoza iz reke Soče. Posledice so že zdaj več kot očitne: velika erozija obalnih predelov, spreminjanje struge, izumiranje flore in favne ...

Cilj naloge je bil ugotoviti, kako obsežne so potrebe po kampingu v občini Tolmin in za katere ciljne goste. Analiza anketnega vprašalnika nam je pokazala, da krajani pozitivno podpirajo postavitve kampinga in vidijo možnosti za razvoj turistične panoge v občini. Iz

analize SWOT lahko razberemo, da je v prid kampu več prednosti in priložnosti, kot pa slabosti in nevarnosti. Ciljne goste smo opredelili kot ljubitelje športnih aktivnosti, saj je to najpomembnejša ponudba v kraju. Poleg tega bi bila pomembna in koristna dodatna raziskava kamping gostov v občinah Kobarid in Bovec, saj bi se lažje usmerili v druge ciljne goste in odpravili še edino nevarnost pri analizi SWOT – konkurenčnost v sosednjih občinah.

Čeprav so anketiranci mnenja, da je najprimernejša lokacija za kamping pod vasjo Gabrje, smo iz analiz ugotovili, da je lokacija na sotočju rek Soče in Tolminke iz ponudbenega in finančnega vidika bolj primerna in smotrna.

V času nastajanja diplomske naloge se je na obrobju občine Tolmin (vas Volarje) odprl majhen in prijeten družinski kamp, ki beleži izredno pozitivne uspehe in že presega svoje zmožnosti. To je samo še eno dobro izhodišče več za tistega, ki se bo prvi opogumil postaviti primeren kamping v okolici Tolmina.

Mislim, da je zadnji čas, da se občina Tolmin in njeni pristojni organi začnejo zavedati razvojne usmeritve Tolminske v turizem – **OBČINA, VLAGAJTE V TURIZEM!**

10 LITERATURA IN VIRI

- Božič, B. (03.februar.2004). Trije primorski nagrajenci. *Primorske novice (turizem)*, str. 16.
- *Camping*. Dostopno 09.02.2004 na Internetu:
<http://pweb.jps.net/~roamer/camping.html>.
- Gosar, A. in Jeršič, M. (1996). *Slovenija turistični vodnik*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Jarc, P., Kladnik, D. in Rojšek, D. (2002). *Posočje A-Ž*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Jeršič, M. (1985). *Turistična geografija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Jeršič, M. (1999). *Prostorsko planiranje rekreacije na prostem*. Ljubljana: Urad RS za prostorsko planiranje.
- Kotler, P. (1998). *Marketing management*. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Kunaver, J. (ur.). (1978). 10. zborovanje slovenskih geografov Tolmin – Bovec 1975: Zgornje Posočje. Ljubljana: Geografsko društvo Slovenije.
- Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin. (1999). *Popis turistične infrastrukture v občini Tolmin*. Neobjavljen rokopis.
- Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin. (1999). *Popis kulturno zgodovinskih znamenitosti v občini Tolmin*. Neobjavljen rokopis.
- Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin. (1999). *Popis naravnih znamenitosti v občini Tolmin*. Neobjavljen rokopis.
- Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin. (1999). *Popis turističnih ponudnikov v občini Tolmin*. Neobjavljen rokopis.
- Lokalna turistična organizacija Sotočje Tolmin. (2001). *Strategija razvoja turizma v občini Tolmin*. Neobjavljen rokopis.
- Meh, J. (1995). *Ovrednotenje evropskih turističnih trendov na slovenskem turističnem trgu*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Mihalič, T. (1999). *Poslovanje in ekonomika turističnih podjetij*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

- OIKOS. (2002). *Zasnova ureditve rekreacijskih območij ob Soči in Tolminki v občini Tolmin – idejna zasnova*. Neobjavljen rokopis.
- Pearce, J. II et all. (1991). *Strategic management: formulation, implementation and control*. Irwin: Homewood Illions.
- Planina, J. (19). *Uvod v turizem*. Portorož: Turistica.
- Planina, J. in Mihalič, T. (2002). *Ekonomika turizma*. Portorož: Turistica.
- Rojšek, D. (1991). *Naravne znamenitosti Posočja*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Roš, K. (23. maj 2003). Šotorišča napovedujejo boljše čase. *Delo (primorska izdaja)*, str. 7.
- Roš, M. (20. junij 1996). Ob šotoru Soča sumi. *Delo (priloga Turizem)*, str. 10.
- Statistični urad Republike Slovenije. (1996). *Statistični letopis 1996*. Ljubljana: avtor.
- Statistični urad Republike Slovenije. (1997). *Statistični letopis 1997*. Ljubljana: avtor.
- Statistični urad Republike Slovenije. (1998). *Statistični letopis 1998*. Ljubljana: avtor.
- Statistični urad Republike Slovenije. (1999). *Statistični letopis 1999*. Ljubljana: avtor.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2000). *Statistični letopis 2000*. Ljubljana: avtor.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2001). *Statistični letopis 2001*. Ljubljana: avtor.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2002). *Statistični letopis 2002*. Ljubljana: avtor.
- *Strategija razvoja slovenskega turizma 2001 – 2006*. Dostopno 17.01.2003 na internetu: <http://www2.arnes.si/~vskpht9/propaganda/strategija.htm>.

- Tavčar M. (1962). *Camping kar po domače*. Ljubljana: Življenje in tehnika.
- Thaler, B. (1968). Camping v Sloveniji. *Turistični vestnik*, 3, 103 – 104.
- Zorko, D. (april 2002). Uspeh tiči v ljudeh. *Lipov list*, 44, 103 – 105.

ZAKONI IN PREDPISI

- Navodilo za določitev kategorizacije nastanitvenih obratov na podlagi ocene. (1998). *Uradni list Republike Slovenije 26.12.1998* (86), 7421 – 7426.
- Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih v občini Tolmin. (1989). *Uradno glasilo 24.02.1989*(2), 69 – 73.
- Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prostorskih ureditvenih pogojih v občini Tolmin. (1992). *Uradno glasilo 28.05.1992* (4), 46 – 47.
- Pravilnik o merilih in načinu kategorizacije nastanitvenih obratov in marin. (1997). *Uradni list Republike Slovenije 07.06.1997* (29), 2581 – 2671.
- Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in o minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti. (2000). *Uradni list Republike Slovenije 14.10.2000* (88), 10090 – 10100.
- Zakon o določitvi zavarovalnega območja za reko Sočo s pritoki. (1976). *Uradni list Republike Slovenije 25.03.1976* (7), 367 – 368.
- Zakon o pospeševanju turizma. (1998). *Uradni list Republike Slovenije 29.08.1998* (57), 4135 – 4141.
- Zakon o vodah. (2002). *Uradni list Republike Slovenije 10.08.2002* (67), 7648 – 7680.

11 PRILOGE

Pred vami je anonimna anketa. V prvem delu so vprašanja zastavljena na temo o odnosu lokalnega prebivalstva do turizma, v drugem delu pa želim pridobiti vaše mnenje o potrebi po kempingu v občini Tolmin.

Moje ime je Martina Krivec in sem absolventka Turistice – Visoke šole za turizem v Portorožu. Pišem diplomsko nalogo na temo Analiza potrebe po kempingu v občini Tolmin pod mentorstvom višjega predavatelja Tomija Brezovca.

V veliko pomoč mi bo vaše mnenje o turizmu v Tolminu, zato vas prosim, če mi odgovorite na naslednjih nekaj vprašanj.

1. Ali vam je všeč, da živite v občini Tolmin? (označite 1 odgovor)

- da, všeč mi je
- ne, ni mi všeč
- iz njega se ne bi izselil
- takoj bi šel živet drugam
- ne vem

2. Ali mislite, da je za vaš kraj dobro, da se v njem razvija predvsem turizem?
(označite 1 odgovor)

- da
- ne
- ne vem

3. Menite, da je bilo v zadnji sezoni v vašem kraju turistov preveč, premalo ali ravno prav? (označite 1 odgovor)

- preveč
- ravno prav
- premalo
- drugo: _____

4. Ali se vam zdi sestava gostov v vašem kraju primerna? (označite 1 odgovor)

- da
- ne
- ne vem

5. Kakšni gostje, po vašem mnenju, v glavnem prihajajo v vaš kraj kot turisti?
(v vsaki vrsti obkrožite po 1 odgovor)

PO STAROSTI	mladi	srednjih let	starejši	
PO ŠTEVILU	samski	pari	družine	skupine
PO NAMENU	zabava	šport, oddih	vikendaštvo	tranzit
PO PREMOŽENJU	skromni	povprečni	petični	
PO DRŽAVI	domači	tuji		

6. **Kakšnih turistov si najbolj želite v vašem kraju?** (v vsaki vrsti obkrožite po 1 odgovor)

PO STAROSTI	mladi	srednjih let	starejši	
PO ŠTEVILU	samski	pari	družine	skupine
PO NAMENU	zabava	šport, oddih	vikendaštvo	tranzit
PO PREMOŽENJU	skromni	povprečni	petični	
PO DRŽAVI	domači	tuji		

7. **Kaj vas pri vedenju gostov v vašem kraju najbolj moti?**

8. **Kaj po vašem mnenju turiste najbolj privlači v vaš kraj?**

(izberite vsaj 3 najpomembnejše razlage med spodaj navedenimi in jih nato po pomembnosti razvrstite s številkami od 1 dalje)

- varnost
- ugodne cene
- prijaznost prebivalcev
- prijaznost turističnega osebja
- pestrost turistične ponudbe
- drugo: _____

9. **Posledice razvoja turizma so lahko tako dobre kot slabe. Kakšne so po vašem mnenju poglavitne posledice razvoja turizma v vašem kraju?** (označite 1 odgovor)

- prevladujejo dobre posledice
- prevladujejo slabe posledice
- ne vem, težko je reči

10. **Kaj vas zaradi turizma v vašem kraju najbolj moti?**

(izberite vsaj 3 najpomembnejše motnje med spodaj navedenimi in jih nato po pomembnosti razvrstite s številkami od 1 dalje)

- preobremenjenost obrežij rek
- onesnaženost pokrajine
- hrupnost prometa
- težave s parkiranjem
- šibka osveščenost turistov o ekologiji
- vse večji nakup nepremičnin s strani tujcev
- drugo, kaj: _____

11. Katere prednosti pa turizem prinaša v vaš kraj?

(izberite vsaj 3 najpomembnejše prednosti med spodaj navedenimi in jih nato po pomembnosti razvrstite s številkami od 1 dalje)

- dodatni zaslužek
- večja možnost zaposlitve
- boljša urejenost kraja
- več možnosti za rekreacijo
- stik z drugimi ljudmi in kulturami
- boljša preskrba
- drugo, kaj: _____

12. Kakšna je po vaši oceni povprečna raven vseh turističnih storitev v vašem kraju?

(označite 1 odgovor)

- zelo dobra
- dobra
- niti dobra, niti slaba
- slaba
- zelo slaba
- ne vem

13. Kako pogosto se udeležujete kulturnih in zabavnih prireditev?

(označite 1 odgovor)

- redno
- zelo pogosto
- redkokdaj
- včasih
- nikoli

14. Ali turistična ponudba zadovoljuje tudi vaše potrebe kot prebivalca kraja? (označite 1 odgovor)

- da ne ne vem

15. Ali menite, da Občina ustrezno usmerja razvoj turizma? (označite 1 odgovor)

- da ne ne vem

16. Ali vidite zase prihodnost v turizmu? (označite 1 odgovor)

- da ne ne vem

17. Ali bi svoje otroke usmerili v turizem? (označite 1 odgovor)

- da ne ne vem

18. Če bi imeli moč odločanja, kako naj se v prihodnje razvija turizem v vašem kraju, kaj od navedenega bi najverjetneje storili? (izberite vsaj 3 točke med spodaj navedenimi in jih nato po pomembnosti razvrstite s številkami od 1 dalje)

- omejil(a) bi dostope do naravnih znamenitosti (npr. Tolminska korita)
- spodbujal(a) bi vlaganja v nove prenočitvene obrate
- spodbujal(a) bi športno-rekreacijski turizem
- spodbujal(a) bi igralniški in zabaviščni turizem
- uredil(a) bi cesto na planino Stador
- omejil(a) bi število »vikendašev«
- popestril(a) bi dogajanje in ponudbo v kraju
- polepšal(a) bi kraj (oznake, sprehajališča, klopi, parke)
- uredil(a) vstopna in izstopna mesta na reki Soči
- drugo, kaj: _____

19. Katera so po vašem mnenju tri za turizem najpomembnejša turistična podjetja v celotni občini? (napišite)

1. _____
2. _____
3. _____

20. Kako bi v občini Tolmin uredili divje kampiranje? (označite 1 odgovor)

- zgradil(a) bi kamp
- zgradil(a) bi več manjših kampov
- kampiranje ne bi posebej urejal(a)
- pustil(a) bi obstoječe stanje
- ne vem

21. Katera je po vašem mnenju najprimernejša lokacija za postavitve kampinga poleg že obstoječega v vasi Volarje? (odgovore razvrstite od 1 do 4, pri čemer je 1 najprimernejša lokacija)

- pod vasjo Gabrje (Pri Johnsonu)
- na Mostu na Soči (lokacija ob jezeru proti vasi Modrejce)
- na sotočju rek Soče in Tolminke (pri bivšem casinoju Paradiso)
- drugje: _____

22. Kateremu od vlagateljev bi dali prednost pri izboru kampa? (označite 1 odgovor)

- domačinu iz bližnje okolice
- večjemu slovenskemu podjetju
- vlagatelju iz tujine
- vlagatelju iz tujine z boljšim idejnim programom
- drugo: _____

28. Ali bi nam želeli kaj sporočiti?

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav!